Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 35 (1174) ГОД XXIII БЕЛАСТОК, 27 ЖНІЎНЯ 1978 г. ЦАНА 60 гр.

РОДНАЕ СЛОВА

Суджана, стаўлена пад перакладзіны,
Сечана, палена, а не аддадзена,
Непарастрачвана і не раскрадзена,
Рупна ў падмуркі на золку пакладзена
Роднае слова.

Хоць яго з поля, як зелле, высмыквалі,
Не забывалася ў песні музыкавай,
Не знебывалася ў долі нясытае —
Нам навечна ў насевак усыпана
Роднае слова.

Максім Лужанін

Па роднай зямлі. У даліне Нарвы між Дзяніскамі і Войшкамі. *Фота В. Рудчыка.*

ГУТАРКА ДЗЯДЗЬКІ МАКСІМА

СВЯТАЯ ВАДА

Палашка прынесла абед у поле. Мы спынілі машыны і ўсе разам прыселі пад старой грушай, якая расце на нашым полі ўжо нейкіх сто, а можа і болей гадоў.

— Ну і гарачыня! — ляніва адазваўся трактарыст Язэп, дарваўшыся да гладункі з вадой. Піў ён прагна, вялікімі глыткамі, а вада цякла ў яго па барадзе і па валахатых грудзях.

— Вось прыемна! — апавесціў ён нам усім, расціраючы струменні халоднай вады па загарэлым целе.

— А ты лепш бы скочыў у сажалку! — параіў яму яго памочнік Міхась.

— Я ж не эскаэраўская свіння, каб хацеў у балоце купацца! — адрэзаў Язэп, бо ўсе мы ведалі, што з нашай, калісьці бяздоннай сажалкі, пасля нядаўняй меліярацыі асталася ледзь забалочаная лужына. Разумелі мы таксама, чаму Язэп чапае эскаэраўскіх свіней. Пра іх незавідны лёс ужо другі тыдзень гаварыла ўся вёска.

— Так... — уздыхнуў я, — без вады няма жыцця.

— То ж нават сам Хрыстос, — заявіў Язэп, — з чаго ж зрабіў бы віно ў Кане Галілейскай, каб не было вады?

— Ах ты, бязбожнік! — ускочыла на яго мая Палашка. — Для такіх, як ты, чарцей валасатых, то найважнейшая, найлепшая такая вада, — тут яна патрэсла бутэлькай манапалькі, — якая мае найменш 40 градусаў моцы!

— Я ж вас не прасіў, каб вы мне фундавалі! — спрабаваў адгрызціся трактарыст Язэп.

— Маўчы ты лепш і слухай старэйшых! — заявіла Палашка і тут яна спаслалася на прыклад, які ўсе мы добра ведалі, і ён выклікаў у мяне хвалю ўспамінаў. Гаварыла мая Палашка пра Спаса, пра Грабарку, пра святую ваду з гэтай вёскі.

У некалькіх кіламетрах на ўсход за Сямяцічамі, за чыгуначнай дарогай, за вёскай Грабарка знаходзіцца невысокая гара, хутчэй звычайны ўзгорак. Але гэта дзіўная, святая гара. Так усе ў нас мяркуюць, усе мы ў гэтым перакананы.

Сярод адвечных соснаў на вяршыні гэтай гары стаіць старэнькая драўляная царкоўка, а побач — жаночы праваслаўны манастыр.

І гэтую царкоўку, і гэты манастыр з усіх бакоў, быццам своеасаблівым балдахінам, прыкрываюць высокія, старыя, паднебныя сосны. Растуць яны дзіўна, зусім інакш, чымсьці бывае звычайна. Замест адкланяцца ад вяршыні гэтага ўзгорка, яны з усіх бакоў нахіляюцца да сярэдзіны, утвараючы аграмадны сасновы шацёр, пад якім знаходзіцца гэтая святыня.

Расказваюць, што даўным-даўно, недзе ў палавіне яшчэ XVIII стагоддзя, шалела тут страшэнная зараза. Людзі ўцякалі ад яе, куды толькі маглі. Частка з іх схавалася на гэтай гары, за рэчкаю, якая плыве побач. І яны выратаваліся, уцалелі.

— Вада, святая вада іх выратавала! — заявіла мая Палашка.

Сапраўды, як толькі магу сягнуць я памяццю ў мінулае, кожны год напярэдадні Спаса, значыць 18 жніўня, жыхары нашай вёскі адпраўляліся за свянцонай вадой у Грабарку. Ішлі мы пехатою звыш трыццаці кіламетраў. Далучаліся да паломнікаў з іншых вёсак і так шматлюдным натоўпам дабіраліся да гэтай гары, да невялічкай рачулкі, якая плыве сабе далінай, да гэтай святой крыніцы, з якой кожны з нас абавязкова браў сабе бутэльку вады, каб занесці яе дадому.

— Глянь, Максіме! — вырвала мяне з краіны ўспамінаў мая Палашка. — Здаецца, міліцыянер нейкі да нас набліжаецца.

Сапраўды, быў гэта камендант тутэйшага пастарунка.

— Вы тут свой чалавек, — звярнуўся ён да мяне, адклікаўшы на размову. — Ці не маглі б нам дапамагчы знайсці таго сабатажніка, які папсаваў электратрансфарматар...

Ага, здагадаўся я, пра гэта... Тыдзень часу сядзелі мы без святла. А найгорш пацярпела свінагадоўчая ферма тутэйшага эскаэру. Там тучарні без падсцілкі, іх кожны дзень трэба змываць вадой. А вадакачка не працавала. Штук сто кормнікаў давялося закапаць у яму. Падушыліся яны ва ўласнай нечысці. І таму наш Язэп спасылаўся на гэтых бедных эскаэраўскіх свіней.

Вось якая важная вада! Святая ці грэшная, але важная, неабходная, важная і з нашай рэчкі, хаця яна нават сваёй назвы не мае.

А калі пайсці далей у краіну, дзе велізарныя заводы і фабрыкі, якія без вады пераўтварыліся б у кучу нічога не вартага жалеза, калі гэта ўсё разважыць, тады і наглядна зразумеем мы, чаму наш урад цяпер бярэцца за гідрабудаўніцтва, за вялікую праграму па рэгуляванню Віслы...

Бо звычайная вада набірае цяпер вартасці свянцонай з-пад святой гары ў Грабарцы, без якой мы жыць не маглі б.

Максім Нурэцкі

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

БЕЛЯВІЧЫ

Цяпер гэта каля трох дзесяткаў хутароў, што рассыпаны ў двух-трох кіламетрах на ўсход ад мястэчка Гарадок. Паміж лесам **Дубова** на паўночным усходзе і лугамі ва ўрочышчы **Стаі** над рэчкаю Супраслю на паўднёвым захадзе, дбайна тупаюць каля сваіх гаспадарак старыя сялянскія роды: **Астравецкія, Вільдовічы, Госцікі, Дарашкевічы, Кахановічы, Лапаты, Лісоўскія, Марцінчыкі, Навойчыкі, Тарасевічы, Трахімчыкі, Храноўскія. І,** магчыма, не здагадваюцца, што чалавечую дзейнасць у гэтых ваколіцах можна мерыць шматлікімі стагоддзямі.

Ужо недзе каля X стагоддзя тут было даволі рухліва, асабліва калі ў 983 г. князь кіеўскі Уладзімір Вялікі, а ў 1038 г. яго сын Яраслаў Мудры са сваімі дружынамі хадзілі супраць яцвягаў „і перамаглі і ўзялі зямлю іх“. Відаць, у тыя часы для аховы ад набегаў гэтых ваяўнічых плямёнаў паўстала доўгая сцяна крэпасцяў на гэтым паўночна-заходнім рубяжы Кіеўскай дзяржавы, ад узбярэжжа ракі Буга і да берагоў Нёмана: Драгічын над Бугам, Бранск над Бронкай, Бельск над Белай, Нарва і Сураж над Нарвай, Свіслач над Свіслаччу, Гарадок над Супраслю, Мсцібава над Нятупай, Ваўкавыск над Россю, Гродна над Нёманам і шэраг іншых, ад якіх па сённяшні дзень на гэтым абшары высяцца безыменныя гарадзішчы. Вакол жа іх разгарнулася актыўная гаспадарчая дзейнасць, на аснове якой потым, у эпоху феадальнага раздраблення Кіеўскай Русі, выраслі тут удзельныя Гарадзенскае, Драгічынскае і Свіслацкае княствы. Гарадок ужо ў той час адыгрываў важную ролю, бо стаяў якраз на старажытным шляху, які злучаў Гарадзенскае княства з

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-78

Спяваюць беластоцкія „Каласкі“, якія занялі II месца сярод вакальных калектываў у катэгорыі сучаснай песні. *Фота М. Шаховіча.*

ВЫНІКІ КАТАСТРОФЫ

Прэзідэнт Францыі В. Жыскар д'Эстэн наведаў паўночнае ўзбярэжжа паўвострава Брэтань, якое цяжка пацярпела ў выніку катастрофы з амерыканскім супертанкерам „Амока кадыс" вясной гэтага года. З яго рэзервуараў у мора вылілася 230 тысяч тон сырой нафты, была нанесена велізарная шкода гэтаму раёну Францыі.

На першы погляд, праз чатыры з палавінай месяцы пасля катастрофы аб ёй нагадваюць толькі рэшткі гіганцкага корпуса танкера за некалькі соцень метраў ад берага. Дзякуючы самаадданым намаганням тысяч салдат і добраахвотнікаў удалося ачысціць большую частку 400-кіламетровай забруджанай зоны. Аднак жыхары паўвострава, асноўнай крыніцай даходаў якіх традыцыйна былі рыбная лоўля і турызм, востра адчуваюць на сабе вынікі катастрофы. У гэтым годзе колькасць французаў, якія прыехалі правесці водпуск на славутых брэтонскіх пляжах, скарацілася ў параўнанні з мінулым годам больш чым у два разы. Паводле слоў рыбакоў, іх уловы зменшыліся ў дзесяць разоў. „Страты, нанесеныя працоўным насельніцтвам гэтага раёна, з цяжкасцю паддаюцца ацэнцы", — піша газета „Юманітэ".

Гібель „Амока кадыс" стала беспрэцэдэнтнай экалагічнай катастрофай — да такога вываду прыйшлі амерыканскія эксперты, якія наведалі ўзбярэжжа Брэтані. У падрыхтаваным імі дакладзе ўказваецца, што нафта выклікала гібель 20 тысяч птушак, некаторыя віды пярнатых аказаліся пад пагрозай поўнага знікнення. Адзначана масавая пагібель рыбы і малюскаў. У дакладзе прызнаецца, што цяпер усё яшчэ немагчыма прадказаць маштабы яе вынікаў праз некалькі гадоў.

Пасля катастрофы з „Амока кадыс" французскі ўрад распрацаваў шэраг мер, імкнучыся ўзмацніць кантроль за праходзячымі ўздоўж узбярэжжа Францыі танкерамі і палепшыць арганізацыю аказання дапамогі церпячым бедства суднам. Дэмакратычны друк, аднак, падкрэслівае, што гэтыя меры наўрад ці прынясуць вялікую карысць, калі не будзе ліквідавана сапраўдная прычына такіх катастроф: бескантрольная дзейнасць нафтавых манаполій, якія ў пагоні за максімальнымі прыбыткамі грэбуюць асноўнымі правіламі бяспекі суднаходства.

В. Ш.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

230 гадоў назад

30 VIII 1748 нар. Жак Давід, французскі жывапісец, заснавальнік рэвалюцыйнага класіцызму ў французскім мастацтве.

125 гадоў назад

1 IX 1853 нар. Міхал Федароўскі, польскі і беларускі фальклярыст і этнограф.

35 гадоў назад

27 VIII 1943 у сялецкім лагеры ў СССР адбылася першая прамоцыя афіцэраў Войска Польскага.

2 IX 1943 загінуў Янак Красіцкі, адзін з заснавальнікаў ЗВМ.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1787; 6.400 egz. N-4

ПОМНІКІ ЗЯМЛІ БЕЛАРУСКАЙ. Помнік савецкім воінам, што загінулі пры вызваленні горада Гродна.

Фота У. Казлова і Э. Трыгубовіча

ТАЯМНІЦЫ СТАРАЖЫТНАГА ЗАМКА

У рускіх летапісах, скандынаўскіх сагах, паданнях старажытных арабскіх пісьменнікаў упамінаецца Навагрудак — багаты беларускі гандлёвы і рамесны горад. І цяпер сведчаннем далёкага мінулага з'яўляюцца руіны шасці вежаў сярэдневяковага замка, пабудаваных у чатырнаццатым стагоддзі.

Руіны замка даўно прыцягвалі ўвагу вучоных. Даследаванні комплекснай экспедыцыі беларускіх і ленінградскіх археолагаў прынеслі цікавыя вынікі. Ленінградскі археолаг кандыдат гістарычных навук Ф. Д. Гурэвіч адкрыла гаспадарчыя пабудовы — клеці XII-XIII стагоддзяў са слядамі пажараў. У іх былі знойдзены рэшткі абпаленага збожжа, гліняныя гаршкі для віна, гіры, каробкі і разваленыя бочкі. У дзвюх з іх, як сведчаць знаходкі, напэўна, захоўваліся запасы мяса і сушаныя дзікія грушы і слівы. Цікавая дэталь — са сцяны адной з клецяў удалося выцягнуць усаджаны ў дрэва наканечнік стралы. Магчыма, яна была пушчана кімсьці з ворагаў у час жорсткага бою.

Нечаканае адкрыццё было зроблена пад сценамі замка. Малады беларускі археолаг М. А. Ткачоў выявіў невядомыя да гэтага рэшткі нейкіх больш старажытных драўляных абарончых збудаванняў. Як мяркуюць вучоныя, яны з'яўляюцца папярэднікамі каменнага замка. Выяўленыя часткі рубленай гародні — драўлянага зруба, які ўжываўся для ўмацавання валаў, а пад ім — рэшткі драўлянага двайнога частакола. Усё гэта, напэўна, адносіцца да XII стагоддзя — часу скандынаўскіх саг. Яшчэ ніжэй сустрэты фрагменты двух прымітыўных умацаванняў з дубу, якія папярэдне датуюцца X-XI стагоддзямі.

Знаходка невядомых драўляных умацаванняў пад замкам дае падставу меркаваць, што ў XII стагоддзі Навагрудак быў моцна ахаваны ад ворага. Двайны частакол на раскапаным участку мае шырыню ў два — два з палавінай метры і даўжыню звыш двух з палавінай метраў. Усе яго рэшткі моцна абпалены. Гэта сляды аднаго з пажараў, прывёўшых да знішчэння ўмацавання.

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

МІЛЬЁН ГАДЗІННІКАЎ У ГОД

Такая магчымасць новай універсальнай тэхналагічнай лініі вырабу наручных электронных гадзіннікаў, укараненне якой ідзе ў Мінскім вытворчым аб'яднанні „Інтэграл".

Новаўвядзенне дазваляе ў 2,5-3 разы паменшыць працаёмкасць выпуску прыбораў дакладнага часу, значна знізіць долю ручной працы.

Вымяральная сістэма тэхналагічнай лініі, якая дасягне праектнай магутнасці да канца трэцяга года дзесятай пяцігодкі, не мае аналагаў як у савецкай краіне, так і за рубяжом.

НОВЫ ТЭХНІКУМ

Савет Міністраў БССР прыняў прапанову Міністэрства сельскай гаспадаркі рэспублікі аб арганізацыі з першага верасня сёлетняга года Беларускага сельскагаспадарчага тэхнікума па падрыхтоўцы кіруючых кадраў калгасаў і саўгасаў. Ён адкрываецца ў вёсцы Сенніца Мінскага раёна на базе абласной школы павышэння кваліфікацыі сельскагаспадарчых кадраў.

НОВЫЯ ПАСЛУГІ АШЧАДНЫХ КАС

Цяпер у Брэсцкай вобласці цяжка знайсці сям'ю, якая не карысталася б паслугамі ашчаднай касы. Людзі прыходзяць, каб унесці або атрымаць уклад, заплаціць за камунальныя паслугі. Цяпер у вобласці працуюць 502 ашчадныя касы. У іх захоўваюць свае зберажэнні 656 тысяч чалавек, на рахунках якіх больш як 700 мільёнаў рублёў.

За апошні час атрымала развіццё такая функцыя ашчадных кас, як выплата заработнай платы рабочым і служачым прадпрыемстваў і арганізацый і грашовых заработкаў калгаснікам. Гэтым відам паслуг карыстаюцца каля 60 тысяч чалавек.

ІНСТЫТУТЫ ПЕРАСЯЛІЛІСЯ

Акадэмічныя інстытуты гісторыі, філасофіі і права, эканомікі, літаратуры імя Я. Купалы, мовазнаўства імя Я. Коласа, мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору перасяліліся ў два новыя высотныя корпусы.

Тут ёсць актавая зала на 400 месц, манціруецца экспазіцыя музея мастацтва, этнаграфіі і археалогіі. Акадэмія навук БССР пашыраецца з кожным годам. Не так даўно атрымалі будынкі эксперыментальная вытворчасць Інстытута ядзернай энергетыкі і вылічальны цэнтр Інстытута матэматыкі.

Горад дажынак ● З візітам у Калодне ● Новы цыкл: наша дзесяцігодка ● Том адкрыццяў ● Літстаронка — пейзажы Надзеі Артымовіч ● Гімны Яна Кішкеля з Ліповага Мосту ● Дзядзька Квас на сваёй палосцы ● Калі прысніцца скрыпка ● Весткі з Крывяціч, Галадоў, Грабаўца, Бельска, Крынак, Чаромхі, Нараўкі ● Песня „Смуглянка".

Sobota 26 VIII — Studio 8. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik.

Niedziela 27 VIII — 7.50 Nowoczesność w domu i zagrodzie. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Studio sport. 8.55 Program dnia. 9.00 Kwiaty przyjaźni. 10.15 Antena. 10.40 Tropem rekinów — dok. film przyr. 11.30 Radar. 11.45 Dziennik. 12.00 Rozmowy rolnicze. 12.30 Opowieści reporterów. 13.00 Tylko w niedzielę. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik.

Poniedziałek 28 VIII — 13.55 Program dnia. 14.00 Wakac. Kino Młodych. Nie uciekniesz przed dziewczyną — radz. film fab. 15.30 NURT: filozofia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Zwierzyniec. 17.30 Klub kibica. 17.55 Melodie. 18.20 Doktor Ewa — film ser. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Telewizji. A. Wesker: Cztery pory roku. 21.45 Camerata. 22.15 Dziennik.

Wtorek 29 VIII — 8.10 Dla kl. VIII. Historia. 9.00 Dla kl. V—VI. Język polski. 10.00 Dla kl. I—III. Czerwone, żółte, zielone. 11.00 Panie na Mogadorze — odc. XI serialu franc. 14.25 Program dnia. 14.30 Wakac. Kino Młodych. Przygody Robinsona Kruzoe — radz. film fab. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Studio TV Młodych. 17.10 Ludzie uparci. 17.55 Interstudio. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Życie i śmierć Penelopy — VI odc. serialu prod. ang. 21.25 Świadkowie. 21.45 Studio sport. 22.30 X Y Z cz. I. 23.00 Dziennik. 23.15 X Y Z.

Środa 30 VIII — 12.00 Dla kl. VII—VIII. Wychowanie plastyczne. 13.55 Program dnia. 14.00 Wakac. Kino Młodych. Arcymistrz — radz. dramat obyczajowy. 15.30 NURT — nauczanie początkowe. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Pan Półka i Spółka — program dla dzieci. 17.00 Wielcy znani i nieznani: Chciałem by Warszawa była wielka. 17.40 Los. Małego Lotka. 17.55 Studio sport: Mistrzostwa Europy w lekkiej atletyce. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Kot — francuski dramat psych. 22.00 Studio sport: Mistrzostwa Europy w lekkiej atletyce. 22.50 Dziennik.

Czwartek 31 VIII — 8.10 Dla kl. VIII Zoologia. 9.00 Dla kl. VI. Historia. 10.00 Dla kl. VII. Język polski. 14.30 Program dnia. 14.35 Wakac. Kino Młodych. Pogoń za Adamem — pol. dramat obycz. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Czwartek TDC. 17.55 Poligonowe lato. 18.20 Sonda — magazyn. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Komisarz Maigret — serial franc. 22.00 Pegaz. 22.45 Studio sport. 23.15 Dziennik.

Piątek 1 IX — 12.45 RTSS. Biologia (sem. I). 13.25 RTSS. Wskazówki metodyczne (sem. I). 14.45 Redakcja szkolna zapowiada. 14.55 Program dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — psychologia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Piątek z Pankracym — program dla dzieci. 17.00 Klub Dobrej Roboty. 17.25 Na morzu — serial TV NRD. 18.30 Magazyn motoryz. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Moja wojna, moja miłość — polski film fab. 21.55 Studio sport: Mistrzostwa Europy w lekkiej atletyce. 22.45 Dziennik. 23.00 Polska pieśń żołnierska.

Piątek 25 VIII — 7.55 Koncert. 8.20 Film fab. 9.55 Film dok. 13.30 Filmy dok. 15.20 Koncert. 17.15 Sport. Mistrzostwa świata w sportach wodnych. 18.30 Film fab. 20.30 Transmisja Festiwalu z Sopotu. 21.30 Mistrzostwa świata w siatkówce. ZSSR—Bułgaria.

Sobota 26 VIII — 7.55 Film muz. 9.50 Film fab. 14.00 Filmy anim. 16.00 Piłka nożna (CSKA—„Dynamo" Kijów). 19.00 Piłka nożna („Szachtior"—„Dynamo" Tbilisi). 20.30 Transmisja festiwalu z Sopotu. 21.30 Mistrzostwa świata w sportach wodnych.

Niedziela 27 VIII — 7.55 Koncert. 10.00 Filmy dla dzieci. 10.40 Mistrzostwa świata w sportach wodnych. 12.30 Spektakl. 16.10 Koncert. 18.30 Film fab. 20.30 Transmisja Festiwalu z Sopotu. 21.40 Sport.

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Szał — ang. 29—30 VIII. Tajemniczy upiór — węg. 31 VIII—1 IX.

Bielsk Podlaski Taksówkarz — USA 28 VIII. Siedem nocy w Japonii — ang. 29—30 VIII. Otalia z Bahii — brazyl. 31 VIII—1 IX.

Czeremcha Halo Taxi — NRD 30—31 VIII.

Czyże Śmierć prezydenta — pol. Najdłuższa droga — jug. 30 VIII—3 IX.

Gródek Szarada — pol. 2—3 IX.

Hajnówka Utracona cześć Katarzyny — RFN 28—29 VIII. Morderstwo w Orient Ekspressie — ang. 30 VIII—1 IX.

Michałowo Pocałunki z Hongkongu — fr. 29—30 VIII. Szerokiej drogi kochanie — pol. 31 VIII—1 IX. Rozwód — NRD 2—3 IX.

Mielnik Samotnik — fr. 30 VIII. Rebus — pol. 2—3 IX.

Milejczyce Rok święty — fr. 30 VIII—1 IX.

Narew Dzielnica willowa — buł. Każdy umiera w samotności — RFN 30 VIII—3 IX.

Narewka Akcja pod arsenałem — pol. Zaginęła dziewczyna — czes. 30 VIII—3 IX.

Nurzec Linia — pol. 29—30 VIII. Powrót straconych — jug. 31 VIII—1 IX.

Orla Niepotrzebny — buł. Ostatni beztroski miesiąc — czes. 30 VIII—3 IX.

Rajsk Doktor Mladen — jug. Koncert na patelnię i orkiestrę — NRD 30 VIII—3 IX.

З думкай пра аматарскую сцэну

Тры зборнікі сцэнічных твораў, паасобныя брашурныя выданні некаторых п'ес, „Беларускія календары", — вось ніва, падрыхтаваная ГП БГКТ для развіцця тэатральнай самадзейнасці. Сярод гэтай колькасці, якая ўжо даволі аб'ёмістая, займаюць пэўнае месца і п'есы нашых мясцовых аўтараў. У свой час вялікай папулярнасцю карысталіся на сцэнах аматарскага тэатра п'есы Алеся Барскага, Юркі Геніюша, Сакрата Яновіча. Але п'еса жыве поўным жыццём, пакуль яна на сцэне, пакуль да яе вяртаюцца, бо з гэтай думкай пісаў яе аўтар. З цягам часу п'еса аджывае. Змяняецца жыццё і тое, што было трапнае гадоў дзесяць таму назад, сёння можа быць наіўна смешным. Толькі дасканалая ігра і добра прадуманае рэжысёрства змогуць захаваць яе вартасць. Сцэна вясковага аматарскага тэатра патрабуе або трапна падгледжанага штодзённага жыцця, якога чалавек, будучы ў яго віры, зусім не заўважае, а можа нават і не звяртае ўвагі і толькі, убачыўшы на сцэне, скажа: „О, гэта зусім так, як у нас!"

І часткова дапамаглі нашым самадзейнікам п'есы нашых белавежцаў. Але яшчэ надалей драмгурткі вымушаны шукаць матэрыялаў для сваёй дзейнасці ў іншых аўтараў, гэта не значыць, што дрэнна, але не заўсёды п'есы чужых аўтараў адлюстроўваюць наш быт. І з увагі на гэта не заўсёды будуць адпаведна ўспрынятыя. Хіба што будуць гэта камедыі тыпу „Мікітаў лапаць" ці „Суд".

І вось паявілася нешта новае, сваё. Нядаўна Ваяводская ўправа выдала новую камедыю Сакрата Яновіча „Не пашанцавала". Камедыя ў трох адслонах, з пяцццю дзейнічаючымі асобамі. Дасканала падыходзіць для сцэны аматарскага тэатра, дзе часта вынікаюць цяжкасці з увагі на колькасць выступаючых асоб. Якая гэта п'еса, не мне ацэньваць. Найлепшым крытыкам з'яўляюцца гледачы, бо для іх жа яна і напісана. Я са свайго боку заахвочваю драмгурткі, каб зацікавіліся ёю. (мш)

Палоска дзядзькі кваса

Твор паэтэсы Надзеі Артымовіч.

„Сонца яшчэ нясмела
Песціла ледзь відочную зялёнасць
Асцярожна, без дыхання
Прыглядалася нам".

Выходзіць, асцярожнасць уласціва не толькі ўсяму жывому на зямлі, але і свяцілам нябесным. А што нат устрымала дыханне, гэта абсурд. Ды чаго ў паэзіі не бывае: Яша Бурш трымаў калісь сонца ў руках, бы футбольны мяч — і хоць бы куды.

„Мы маўчалі...
Нашы вусны заміралі
Ад нявышаптаных слоў..."

Мондра зрабілі. Крычучы маглі б спужаць сонца.

„Цішыня звінела як рэха".

Можа звінела таму, што слоўна не дыхала.

„Нашай хвіліны-маланкі"

МЫ ТАК БЛІЗКА СЯБЕ

Наглядзеліся б, калі б жыццё пражылі.

„Мы баяліся люстар сваіх вачэй
Мы баяліся сваіх галасоў..."

Не без поваду, знаю дзела.

„Сцяжынка невядомых
Расла
То паўзла
Як п'яны ў начным тумане
І ўрэшце
Заблудзіла
У пушчы звугленых
Дрэў
Дрэў без карэнняў..."

Вось тут з гэтай сцяжынкай і загвоздка. І расце і паўзе, як п'яны ў начным тумане. Чаму не п'яная? Сцяжынка, здаецца, жаночага роду. А п'яны ў тумане і сярод яснага дня. А мо сцяжынка зусім не заблудзіла. Можа яна паўзла яшчэ і тады, як пушча расла. Прызнаюся, не магу палапацца ў гэтых дзевяці радках. Гэтым падмацоўваю вывад В. Шведа, што вясковае асяроддзе не разумее Я. Бурша і яго наследавальнікаў.

„Схавай свае словы
Што раняць
Схавай свае вочы
Што не ўсё бачаць
Схавай свой смех
Што
Не дае мне спакою
Да сёння..."

Не так даўно вы баяліся люстраў сваіх вачэй, сваіх галасоў. Але, бач, як бывае, загаварыў Гаўрыл балюча, спазірай калюча. Такту ў яго мала, калі вясёлка напала, бы ў мужычыла з вёхі.

„І боль
У тваіх вачах
І бура
У тваіх мыслях
І нават кветкі ад цябе
Гавораць — час расстацца"

Падзенне ціску ў тэмпераменце, каханне, мяжуючае з вар'яцтвам. Як боль у вачах убачыла, то ўсё міламу прабачыла. Кветкі, вядома, былі жоўтага колеру. Ой, што то будзе, што то будзе!

„Не думай
Не скажу
Шкада..."

Што „не думаць", што „не сказаць", чаго „шкада"? Шкада чытачоў.

„Толькі чаму
Так цяжка?"

Як сама не ведаеш, то хто ж можа згадаць?

„Так проста
Стаіць цішыня"

З цішынёй адны фокусы. То яна як рэха звініць, то як слуп проста стаіць.

„Так проста
Дагарае чорнае лісце"

Прасцей простшага. Кожнае лісцё (зялёнае, чырвонае, жоўтае), дагараючы, звугляецца, чарнее. Але прычым тут яно? Не сказана ды й годзе.

„У люстры вады
Я бачу твае вочы-васількі
Шоўк твайго валосся
Вішнёвыя губы
Снежныя зубы".

Упершыню з чымсьці такім спатыкаюся. Даводзілася і мне, п'ючы ваду з крыніцы, бачыць адбітак свайго носа, губ, вачэй, але каб вада адбівала так выразна колеры, як беласнежны ці вішнёвы, паверыць цяжка.

„Але не бачу твайго сэрца"

Во, чаго захацела. Што ж, у наш час і гэта магчыма, завалачы яго на прасвятленне і дзела ў шляпкі.

„Магу табе падарыць
Кропельку расы"

Ой, што за ашчаднасць!

„Магу замяніць тваю восень
На зялёную ап'янеўшую вясну"

То ўжо чарадзейнасць. Не кожнай гэта ўдаецца.

„Але не магу вышаптаць

(Працяг на стар. 4)

НАШЫ САМАДЗЕЙНІКІ

БЕЛЬСКІ БЕЛЛІЦЭЙ

Пакуль што цяжка гаварыць пра нейкую сталасць. Стымуламі нараджэння пры Бельскім белліцэі драматычных груп і ажыццяўлення іх дзейнасці былі наладжваемыя ГП БГКТ агляды, а часам нейкія ўрачыстасці. Адчуваецца тут выразны недахоп традыцый у гэтай дзейнасці. Тым больш, што пасля чатырохгадовага побыту вучні пакідаюць школьныя сцены, а разам з імі ўсё тое, што запачаткавалі супольна са сваімі настаўнікамі. Ці іншыя, што ідуць за імі, падымуць іх работу, узбагачваючы і развіваючы пачатае, гэта залежыць ад настаўнікаў, ад дырэкцыі. Не падкінуць у вогнішча дроў — і агонь пагасне, нягледзячы на тое, што яшчэ зусім нядаўна так моцна гарэў. Але таксама хопіць умела падзьмуць на іскарку і можа яна моцна разгарэцца. Самае істотнае — гэта захаваць цяг. Пакуль адыдуць старэйшыя, павінны падрыхтоўвацца і ўводзіцца ў вір справы тыя, што ідуць за імі, тыя, якія будуць не толькі прадаўжаць, але і ўзбагачваць дасягнутае. Найважнейшае, каб пераўтварылася гэта ў традыцыю, каб увайшло ў пульсаванне школьнага жыцця. А ўмовы для гэтага ёсць. Вучні ж дасканала ведаюць беларускую мову, штодзень сутыкаюцца з беларускай літаратурай, ды і ёсць іх тут многа.

Вучні — людзі маладыя. Ужо сама назва „агульнаадукацыйны ліцэй" гаворыць аб тым, што прыйшлі сюды людзі з рознымі здольнасцямі і, хто ведае, ці ў сэрцах часткі з іх не дрэмле акцёрскі талент, які толькі і чакае, нібы тая іскарка, каб нехта жыццядайна падзьмуў.

Некалькі разоў прабавалі засноўваць пры Бельскім агульнаадукацыйным ліцэі з беларускай мовай навучання драмгурток, але за кожным разам канчаў ён сваю дзейнасць з першай пастаноўкай, нягледзячы на тое, што была яна зусім уданая. Не значыць гэта, што драматычная дзейнасць белліцэя не існуе. Існаваць яна існуе, але толькі перыядычна.

Першай пастаноўкай, якая пакінула выразны след, быў „Яраслаўскі вечар". Напамінала гэта крыху мантаж, крыху п'есу пра жыццё вядомага паэта Максіма Багдановіча. Было ўсё гэта гады тры таму назад. Потым ставілі „Гарадскіх гасцей" Алеся Барскага. Нейкі час драматычнай групай кіравала настаўніца Зінаіда Красоўская, якая паклала ў гэта ўсе свае старанні і сілы. З вялікай дапамогай прыходзілі Валя Андраюк — працаўніца Бельскага дома культуры, якая мае рэжысёрскую падрыхтоўку, і Янка Крупа, што апякуецца дзейнічаючай пры ліцэі танцавальнай групай. Супольна падбіралі п'есы, раздзялялі ролі, падбіралі асоб. Няма тут нейкай пастаяннай групы, да кожнай п'есы людзей трэба выбіраць.

У мінулым школьным годзе драматычнай дзейнасцю ліцэя пачала апекавацца настаўніца Вера Рышчук. Як вядома, Галоўнае праўленне БГКТ штогод праводзіць агляды драмгурткоў. На сёлетні агляд самадзейнікі Бельскага белліцэя падрыхтавалі „Не верце цішыні" Івана Шамякіна. Дасканалая ігра — вынік добрай падрыхтоўкі і вялікага самаахвярнага ўкладу з боку настаўніцы і выканаўцаў надоўга пасялілася ў памяці гледачоў. Поўнасцю заваявалі яны іх увагу. Хвілінамі заціралася мяжа паміж аматарамі і прафесіяналамі, хвілінамі чалавек забываўся, што ён у зале, што ўсё адбываецца на сцэне. Усёроўна як бы сам быў удзельнікам адбываючагася, так патрапілі заваяваць душу і думкі гледача.

Перад імі новы школьны год — новыя клопаты, новыя задачы. Якім ён будзе для драмгуртка, сказаць цяжка, але адно вядома, што кінутае зерне прыгожа закаласілася, дало добры ўраджай. З нашага боку застаецца шчыра пажадаць, каб і глеба наступаючага школьнага года не ляжала адлогам. Зерне ж для пасеву падрыхтавана.

Міхась Шаховіч
Фота аўтара

Кадр з „Не верце цішыні" І. Шамякіна, пастаўленай самадзейнікамі Бельскага белліцэя.

М. ШАХОВІЧ

З НАРОДНЫХ ГАВОРАК

Страхі, прывіды, розныя звязаныя з імі легенды былі неразлучнымі спадарожнікамі чалавечага жыцця. Пасяляліся ў ім не толькі русалкі, мары, чэрці ці іншыя істоты, якім чалавек сваёй фантазіяй надаў пэўны акрэслены выгляд, можна сказаць, стварыў выразную постаць, але і розныя істоты, не маючыя свайго акрэсленага выгляду, сваёй матэрыі, якія складаюцца толькі з дэманічнага духу. Чалавек сам, не ведаючы, як іх назваць, прыпісваў усё злой сіле. Гэта выразна выплывае з легенд, расказаў. Усе яны створаны з пункту гледжання абвінавачвання гэтай сілы, з якой чалавек найчасцей спалучае чорта. Выплывае гэта, несумненна, з таго, што чорт быў служакам Люцыпара — супрацьлеглай да бога сілы. Усе прывіды, увесь страх, якім насычаны розныя створаныя народам расказы, звязаныя ці з вісельнікам, ці з утопленікам, ці з чарадзеем. Адным словам, паяўляліся яны на фоне супрацоўніцтва з чортам.

У кожнай вёсцы ёсць такія мясціны, дзе страшыла, мясціны, вакол якіх узнікалі легенды. Калі б пачаць дашукоўвацца крыніцы гэтага, дык, несумненна, дайшлі б да таго, што ў гэтым месцы было некалі забойства, або самагубства, або знаходзіцца нейкі закапаны скарб, які ахоўваецца рознымі страхамі. Сёння гэта ўжо ўспамін, успамін, які нават выклікае смех. Часта на пытанне, ці цяпер тут страшыць, або ці бачыў хто цяпер чорта, у розных мясцовасцях пачуецца адназначны адказ: „А дэ ж тэпэрэшнім людям чорт покажэцця, як воны самі страшніэйшы од ёго".

Як правіла, было тое, што страшыла, пераважна ноччу. Чалавек звяртаў увагу на найменшы аганёк, на краканне вароны, на дзіўны скрып дрэва, на розныя старыя мосцікі. Усяму даваў сваю інтэрпрэтацыю. Прыкладна, кожны агеньчык, які заблішчыць недзе на лузе ці полі, быў спалучаны са скарбам. У ваколіцах Бельска кружыць пераканамне, што быццам бы гэта чэрці перасушваюць золата. Хопіць толькі кінуць туды чаравікам, і адразу напоўніцца ён залатымі манетамі. Бытавала таксама перасцярога перад купаннем. Нельга было купацца пасля захаду сонца. Гэта звязваецца з утопленікамі. Згодна з перакананнем мясцовых людзей, пасля заходу сонца выплываюць яны з рачных тоняў і ловяць ды топяць тых, хто купаецца. У ваколіцах Сакоў, што на Бельшчыне, утопленіка ўяўлялі як старога з зялёнай барадой ды валасамі і доўгімі пазурамі дзеда.

Страхам надавалі людзі розныя постаці. Паяўляліся яны ў выглядзе дзяўчыны, іншы раз прыбіралі постаць каровы або быка. Як ужо ўпаміналася, былі пастаянныя месцы, у якіх страшыла. Прыкладна, паміж Сакамі і Зубавам, непадалёк ад дарогі, ляжыць велізарны камень. Заўсёды ноччу паяўлялася на ім пані і курыла папяросу, з якой іскры вялікімі клубамі ляцелі на дарогу. Днём, калі нехта ехаў гэтай дарогаю, абавязкова ў гэтым месцы спатыкала яго нейкае няшчасце, або нешта зломіцца ў возе, ці ўпадзе ён, калі едзе веласіпедам.

Страхаў нельга было чапаць і адначасова не трэба было ўступаць ім дарогу. Хапіла б толькі крышку збочыць, і завядуць яны невядома куды.

— То калісь з нашымі мамою было так, — гаворыць адна з інфарматарак. — Ішлі воны з Ганною з міеста. Аж бачат, просто на іх два быкі літіт. Аж дым з ноздрув ідэ. І просто на іх. Воны догадаліся і твэрдо ідут, пэрэжыгнав-

Працяг на стар. 4

ГРАМАДСКІМ ЧЫНАМ

Многія вёскі ў Арлянскай гміне вылучыліся ў гэтым годзе грамадскай актыўнасцю. Начальнік гміны Мікалай Зіневіч кажа:

— Вазьміце, для прыкладу, вёску Рэдуты, дзе солтысам з'яўляецца дасканалы арганізатар Уладзімір Троц. Цяпер яны перабудоўваюць сабе вясковую вуліцу. Дзеля гэтага спатрэбілася пралажыць аж 12 бетонных водаправодаў. Усё гэта грамадскім чынам. Падобная справа ў Крывой і Кашалях. У Крывой асабліва адзначыўся Сцяпан Пракапюк, а ў Кашалях — Фёдар Хурса.

— Трэба вам яшчэ ведаць, — папаўняе сакратар гміннага камітэта ПАРП у Орлі Яўген Леўчук, — што Хурса з'яўляецца сакратаром партыйнай арганізацыі ў Кашалях. І гэта таксама добры гаспадар, выдатны спецыяліст.

— Калі гаворым мы аб грамадскай працы, — кажа начальнік, — дык абавязкова трэба пахваліць працаўнікоў арлянскага ГСу. Яго старшыня Мікалай Ярымовіч асабістым прыкладам заахвоціў сваіх падуладных да працы пры пабудове ГСаўскай базы ў Маскаўцах, якая дазволіць спраўней абслугоўваць сялян, асабліва ў пастаўках вугалю.

(вр)

Салома — таксама вельмі каштоўная сыравіна для нарыхтоўкі корму. Трэба яе старанна сабраць з поля. На здымку: на полі СКРу Янаў Беластоцкага ваяводства.

Фота В. Рудчыка.

(Працяг са стар. 3)

У цішыні лістападавай ночы
...кахаю цябе...*
Трэба зважаць на пару года. Лістапад — то не май. Ты на гэта ўважай.

„Мы так блізка сябе
Як корань і зямля"
Дзякуй богу, дайшло да пажаданых скуткаў.

„Хустка ночы прыкрыла наша
Адно цела"
Дзела!
„Якія мы далёкія сабе..."
От табе і маеш! Па ўсім.
„Так проста
Людзі..."
Так, так, толькі проста. Што людзі? У гэтым дзеле апошні дурань ці вялікі мысліцель перўтвараецца ў скаціну. Так, так!
„Адыходзіш
Так звычайна"
О! Што, мала?
„Праціраеш вочы"
Спацеў, не хоча.
„Правяраеш білет"

Праверыш, не бойся, як у кішэнях вецер свішча.

Гаварыў мне Апанас:
— Гэты вершык не для нас.
Трэба мазгаўніцу мецi,
Усё дакладна зразумеці.
—Верш мо й добры, як каму,
Нам, браток, ён ні к чаму.
Праўду кажаш, Апанас, —
Адказаў я,

Дзядзька Квас

*) Беларускі каляндар — 78.

(Працяг са стар. 3)

пыся. Быкі добеглі до іх і росскочыліся на бокі і почалі піті воду з ровув, што пообапул дорогі. А хватіло б оно троху вступіті і так бы і звэлі з дорогі.

Цікавай дэманічнай істотай, з якой спаткаліся на Бельшчыне, з'яўляюцца хамякі. Адносна іх выгляду сказаць нешта канкрэтнае цяжка. Нагадваюць яны сабой святлістыя клубкі, жывуць пераважна ў гаспадарчых будынках, асабліва ў стадолах і ўтрымоўваюць кантакты з людзьмі з чарадзейскімі схільнасцямі. Вельмі хутка перамяшчаюцца і займаюцца пераношваннем дабра ад гаспадароў да чарадзея. Прыкладна часта пераносяць снапы немалочанага збожжа, мяшкі з зернем. З'яўляюцца яны быццам бы забяспечвальнікамі дабрабыту чарадзея. Дбаюць пра яго гаспадарку. „Як унадіцца до кого, а вжэ обязательно до того, хто кепсько з тым чародіеём жывэ, то всё попэрэносіт, — говорыць адна з інфарматарак. — Одным ратунком, коб позбытіся, то трэба допільноваті, як будэ такі хомік летіеті, роздягнутіся і показаті ёму голы зад з-за угла клуні. Але оно туолькі показаті і хутко сховатіся, коб не схватів, то буольш ужэ вуон нэ прилетіт".

Многімі рознымі дэманічнымі з'явамі і страхамі запоўніў чалавек сваё жыццё, але інтэрпрэтацыяй іх і спробай аналізу іх уплыву на свайго стваральніка зоймемся наступным разам.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ЯШЧЭ РАЗ ПРА СВЯТЛІЦУ Ў ВОЙНАЎЦЫ

Зацягваецца пабудова святліцы ў вёсцы Войнаўка (гміна Дубічы Царкоўныя), хаця да заканчэння яе нямнога засталося. Пісалі мы аб гэтым у мінулым годзе („Ніва" № 46/1133 ад 13 лістапада 1977 года). Адказу дубіцкіх гмінных улад не дачакаліся. Таму яшчэ раз напамінаем.

Некалькі слоў пра святліцу. Вырасла яна пасярэдзіне вёскі-вуліцоўкі ў 1975 годзе. Войнаўцы многа папрацавалі пры яе пабудове грамадскім чынам, не шкадуючы ні часу, ні сіл. Нават з гэтай мэтай сабралі сваіх грошай 30 тысяч злотых. У мінулым годзе былі пабудаваны печкі. Асталося яшчэ зрабіць шалёўку, палажыць падлогу ў адным пакоі ды аббіць у сярэдзіне фетравай плітой. У гэтым мелі дапамагчы гмінныя ўлады.

Тутэйшая моладзь спадзяецца, што святліца будзе можа нават сёлета гатова, а тады ў гэтым будынку абсталяваўся б клуб. Дзяўчаты і юнакі стварылі новы гурток ЗСМП. Старшынёю выбраны Уладзімір Саевіч, сын Міхала. Моладзі патрэбна святліца. Яна неабходна для вядзення культурна-асветнай дзейнасці.

ПАТРЭБНЫ РАМОНТ...

...асфальтаванай шашы з Дубіч Царкоўных у напрамку Палічнай, асабліва на адрэзку з Дубіч Царкоўных да скрыжавання з дарогай у Чэхі Арлянскія. Тут цяпер вельмі небяспечна ехаць. Палатно дарогі паламанае, утварыліся глыбокія калдобіны, якіх ніяк не абмінуць. Варта, каб Раён публічных дарог у Бельску Падляшскім як найхутчэй узяўся за рамонт гэтай рухлівай дарогі, якая інтэнсіўна эксплуатуецца. Пакуль што дарожныя работнікі павінны паставіць асцерагальныя дарожныя знакі.

Нашу заметку адрасуем і Акруговай дырэкцыі публічных дарог у Беластоку. У канцы сакавіка бягучага года яна паінфармавала беластоцкіх журналістаў аб тым, што сёлета да канца мая будуць ліквідаваны вясеннія праломы на ўсіх дарогах. Запэўненне, як відаць, яшчэ не абазначае, што так ужо будзе зроблена.

ПА ДАРОЗЕ З ПАЛІЧНАЙ У СТАРЫНУ

Дарога з Палічнай у Старыну бяжыць у прамой лініі і таму найкарацейшая. Яна даволі шырокая, абкапаная, але не заўсёды праездная. Ехалі мы па ёй 2 жніўня і „закапаліся". На гэты раз (была бездаждлівая пагода) у пяску на небялікім узгорачку. Тут ужо неаднойчы начавалі і днявалі аўтобусы. Мы ехалі „Ныскай" і „заселі" так, што ні назад, ні наперад. Каб не дапамаглі нам работнікі гайнаўскага прадпрыемства аўтатранспарту „Лончнасць" (за гэта ім сардэчна дзякуем), дык і мы не выбраліся б адтуль мо і да вечара, хаця тады было крыху за поўдзень.

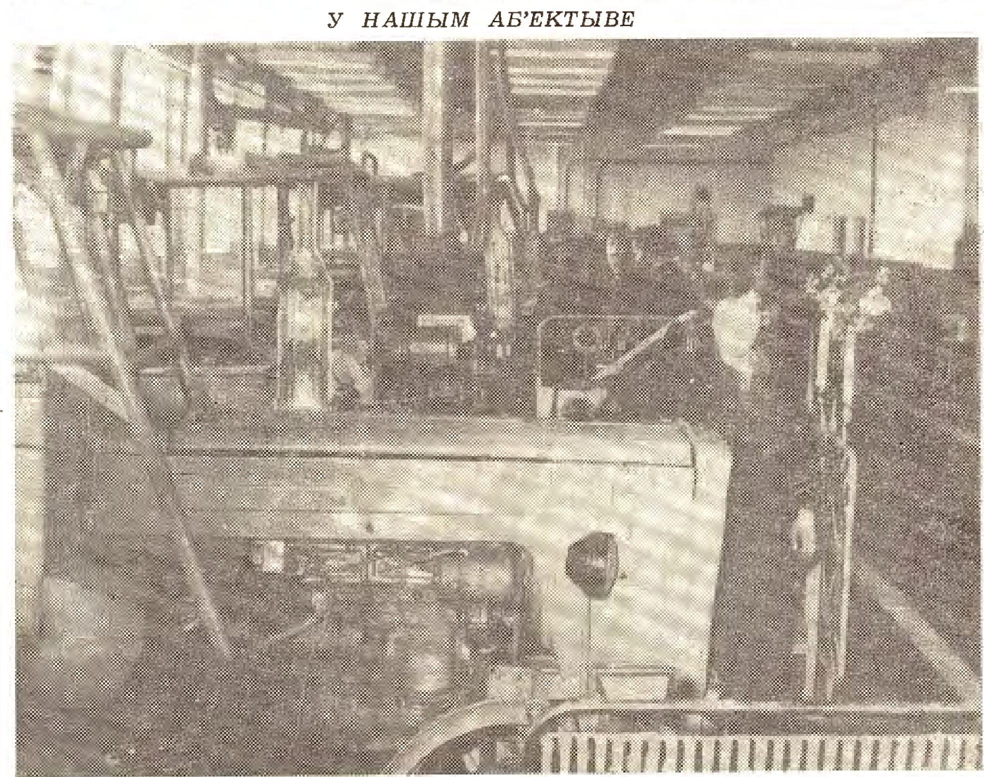
Ля гэтай дарогі растуць бярозы. Некалькі з іх спілавалі электраманцёры ў той час, калі праводзілі электралінію і рыхтавалі для не паласу. Доўгі час ляжалі яны на дарозе і зараз ляжаць, толькі ўзбоч дарогі пад лесам. Налічылі мы шэсць камлёў. Дарма марнеюць. А шкада. Толькі не Раёну публічных дарог у Бельску.

100 ДЗЯЦЕЙ ПАД АПЕКАЙ

Як нас паінфармавала Лідзія Ляшчынская, гмінны інструктар па справах вясковай гаспадаркі, сёлета ў Нараўскай гміне былі арганізаваны чатыры дзяцінцы: у Нарве, Крыўцы, Тынявічах Вялікіх і Трасцянцы, у якіх адпачывала звыш 100 дзяцей. Найбольш іх (50) было ў дзяцінцы ў Нарве.

Іван Непаседа

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

ПОМ у Саколцы — адзін з лепшых на Беласточчыне. *Фота В. Рудчыка*

(Працяг са стар. 1)

Белявічы

Драгічынскім. Людна было на ім не толькі ад узброеных дружыннікаў, але і ад цяжка нагружаных вазоў ды саліднa наўючаных коней купечаскіх караванаў. І вачам падарожных явілася не пушча дзікая, а палеткі абшырныя жыта, ячменю, пшана, аўса і іншага дабра, а над поймамі рэк і рэчак шматлікія статкі дабытку. Паўсюдна з падстрэшша хаціна працавітых смердаў курыўся пахучы дымок ад вогнішчаў.

Аднак, разам з тым, як драбнілася Кіеўская Русь на ўсё меншыя ўдзельныя княствы, разгаралася грызня і войны паміж іх уладальнікамі, штораз большую ролю ў іх лёсе пачалі адыгрываць узброеныя сілы суседніх народаў.

Вось хоць бы вясною 1274 года на гэтым жа гасцінцы пад сцягамі літоўскага князя **Трайдэна** ішлі гарадзенскія вoi на Надбужжа і здабылі яму Драгічын. А праз тры гады галіцка-валынскія князі і іх дружыны, падпарадкаваныя татарскаму хану **Нагаю**, узначаленыя ханскім ваяводам **Мамшэем**, адкочваючы сюдою ў Надбужжа пасля няўдалай спробы здабыць Гродна. На вазах і ў сёдлах стагналі параненыя вoi, а князі ехалі, панурыўшы галовы і скрыгочучы зубамі ад бяссільнай злосці на тое, як на іх вачах татарская арда вяжа ў нявольнічыя путы маладых сялян, забівае малалетак і старэчаў, ды, паграбіўшы, пускае з дымам іх сялібы.

Праз сто год па гэтым жа **гасцінцы** раз-пораз лілася паводка цяжказбройных крыжацкіх рыцараў і іх абозаў. Звычайна, здабыўшы і разграбіўшы Гродна, ішлі яны на Ваўкавыск, Брэст, Бельск, брацы у палон, грабіць і нішчыць. А было такіх „рэйзаў" не адна і не дзве.

І апусцела тутэйшая зямелька. Усталі яе копцы магілаў, ды напаліпічы на месцы былых крэпасцей і сёлаў. Калі потым вялікі князь літоўскі Вітаўт імчаўся са свайго радавога замка ў Гродне ў любімы ім Драгічын, запусцелыя ваколіцы Гарадка не раз, мабыць, выклікалі ў яго невясёлыя роздумы. Жыццё пачало вяртацца сюды яшчэ пры Вітаўтавым пананаванні. Уздоўж рэк Ласоснай і Свіслачы, а таксама гасцінца з Гродна ў Драгічын ён пачаў пасяляць вялікакняжацкіх сялян і сваіх служылых людзей — баяр. Гэты працэс працягваўся і пасля яго смерці праз усё XV стагоддзе.

Хто даў пачатак Белявічам — сяляне ці баяры — сёння цяжка ўстанавіць. Вядома, напрыклад, што суседнія з імі Меляшкі займелі назву ад **Мялешкі Міхайлавіча**, які меў тут свой маёнтак ужо ў 1505 годзе. А распаложанае побач Страшава ўзяло назву ад прозвішча свайго ўладальніка **Страша**, які ўпамінаецца ў актах з 1567 года. Пад гэтым жа годам гаворыцца і пра сяло Белявічы, якое, падобна як Меляшкі і Страшава, належала тады да Валпянскай волясці. Магчыма, што ў Белявічах сядзелі вялікакняжаскія баяры путныя, абавязкам якіх было служыць пасыльнымі, перавозіць грузы, ахоўваць вялікага князя, яго прыбліжаных і чыноўнікаў у час падарожжа, даглядаць дарогі і г.д. Такое меркаванне знаходзіць падтрымку і ў тым, што гэтае сяло стаяла каля старажытнага гасцінца **Свіслоцкага,** які злучаў Гарадок са Свіслаччу. Пасля валочнай памеры была гэта вёска-вуліцоўка, пачыналася ад крыжоў пры дарозе з Гарадка ў Ялоўку. На панадворку Госцікаў яшчэ і цяпер расце ліпа, што да 1911 года, калі Белявічы выйшлі на хутары, знаходзілася ў вёсцы.

Такая засядзеласць белевічан спрыяла захаванню памяці аб колішніх звычаях. Так, напрыклад, вісельніка калісьці закопвалі там, дзе ён павесіўся. На яго магіле толькі насыпалі невялічкі копчык, але не ставілі крыжа. Кожны, каму давялося праходзіць каля таго месца, кідаў на магілу палявы камень. Рабілі гэта са спагады да вісельніка, што пакутваў у пекле, бо душа яго атрымоўвала столькі ахалоды ў пякельным агні, колькі было ў кінутым камені. З часам на магіле вырастала аграмадная крушня.

Яшчэ гадоў 70 таму назад дзяўчаты і маладзіцы не прасіджвалі, як цяпер, па цэлых днях у краўчых, а якраз наадварот — сам гаспадар прывозіў краўца з яго вучнямі ў хату і той, за два-тры тыдні абшываў усіх ад пят да галавы, і малога і старога. Зразумела, з матэрыялу, што выткала сама гаспадыня з нявесткамі і дочкамі, бо „крамное" было надта ж вялікай раскошай і „набіралі" яго толькі самыя заможныя і адно на святочную, „выходную" вопратку.

Тады не было і школьнага будынка. Дзеткі вучыліся па хатах, дзе былі вучні. Па чарзе пераносілі туды лавы і

У БАРАЦЬБЕ і ПРАЦЫ

Панадворак вітае вялікай чысцінёй і парадкам. Відаць дбайная рука гаспадара. Нідзе ніводнай саломінкі, ніякага смецця. Чыста прыметена, прыгрэблена. За домам прыгожы сад. Галінкі парэчкавых кустоў аж гараць даспелымі ягадамі. Вока так і цешыцца зеленню роўна падкошанай травы, што густа пакрывае ўвесь панадворак і прыгуменне. Аж пастаяць хочацца. Вопратка гаворыць аб чалавеку — панадворак аб гаспадару. І гэта праўда.

— Задбана тут у вас, аж прыемна паглядзець.

— Аж так то яно ўжо не задбана, — скромнічае гаспадар, выпрагаючы з фуры каня. — Ну, прымяцеш, прыграбеш, бо ж і ад людзей і самому брыдка, калі за смеццем прайсці цяжка.

Усе 53 гады Рыгора Гуральчука прайшлі тут, у Дубне, што ў Боцькаўскай гміне. Тут нарадзіўся, тут хлебануў бяды і гора і тут узыйшла заранка яго шчасця, тут ажаніўся, тут прыйшлі на свет яго дзеці. Да вайны, што праўда, жылі яны на хутары ў Буярове ў лесе, але гэта непадалёк ад вёскі. У 1942 годзе, якраз перад жнівом, немцы, даведаўшыся, што ў ваколіцы Краснаўсі, Дубяжына і Мокрага дзейнічае партызанская група, далі загад прыехаць у вёску.

— Але гэта нам не перашкодзіла ва ўтрымоўванні сувязі з партызанамі. Дапамагалі як маглі, — гаворыць, вяртаючыся ў глыб мінулага.

Многае не збылося ў жыцці Р. Гуральчука, асабліва калі гаварыць пра вучобу. Усяму вінавата вайна. Хто тады думаў пра школу.

— Было нас у бацькі трое. Тры хлопцы. Сяргей і Лёня не жывуць. Памерлі на інфаркт. Усяго трэба было перажыць і дзе ж яно будзе, тое здароўе? — кажа ўздыхае.

Р. Гуральчука прыцягвала вайсковая служба. Марыў аб гэтым. Можа гэта ўжо сямейнае. Яго бацька быў вайсковым. Змагаўся ў І сусветнай вайне. Быў узнагароджаны крыжам Віртуці Мілітары II класа. З малых год вучыў ён сваіх дзяцей цвёрдасці, мужнасці. Глыбока ўрасло гэта ў душу наймалодшаму Грышку. У час вайны ўключыўся ён у партызанскі рух, у якім дзейнічаў, змагаючыся з фашыстамі ад 25 сакавіка 1942 года па 1 жніўня 1944 г. Пасля вызвалення быў пакліканы ў армію Войска Польскага ў 32 полк будзішынскіх стральцоў у Саноку. Быў гэта ўжо 1946 год. Гітлераўцы былі даўно разбітыя, але барацьба не закончылася. Па лясах хаваліся банды рэакцыйнага падполля. Давялося яшчэ раз браць у рукі ружжо. Перад Гуральчуком у арміі адкрыўся шанц вучобы. Паступіў у падафіцэрскую школу. Закончыць аднак не давялося. Што нейкі час аб'яўлялі трывогу. Трэба было браць ружжо і ісці змагацца з бандамі. Было гэта там, дзе загінуў генерал Кароль Свярчэўскі.

— Надоўга ўпісалася мне ў памяць яго трагічная смерць. Моцна гэта ўскалыхнула салдатамі, калі аб'явілі, што генерал забіты. Адразу пайшлі мы ў лес. Два тыдні прачэсвалі і змагаліся, — успамінае трагічнае мінулае.

— Тады страціў я вока. Правае вока. Адправілі ў Кракаў у шпіталь. Выратаваць не ўдалося. На правае вока перастаў я бачыць. Адправілі дахаты. І на гэтым закончыўся мой вайсковы шлях і расплыліся надзеі, звязаныя з падафіцэрскай школай, — гаворыць з адценнем суму ў вачах.

Зараз Р. Гуральчук гаспадарыць на 8,7 гектарах зямлі. Мае гектар лесу. Гаспадарыць з жонкай і сынам Янкам. Старэйшы Грыша, закончыўшы школу харунжых ВОПу ў Кэнтшыне, застаўся ў арміі. Малодшага таксама прыцягвае вучоба. Марыць стаць шафёрам-механікам.

— Абы толькі хацеў, то хай вучыцца. Я пакуль змагу, буду працаваць, — гаворыць бацька.

Зямля слабаватая, але дзякуючы стараннем і добрай працы плады дае высокія. За мінулы год прадаў дзяржаве на 167 217 злотых. Прадаў пяцьдзесят тры цэнтнеры жыта, дванаццаць з палавінай тон бульбы. Гадуе каня, дзве каровы, ад якіх здаў у мінулым годзе звыш васьмі тысяч літраў малака.

— Недамагаю ўжо крыху. Мінулае адбіваецца. Але сын хай вучыцца. Пакуль змагу, буду працаваць, — яшчэ раз гаворыць на заканчэнне.

Міхась Шаховіч
Фота З. Лянкевіча

пераходзіў за імі настаўнік. Трымалі такую „школку" і кармілі настаўніка па тыдні ад дзіцяці. Доўга ў гэтых ваколіцах захоўваўся звычай народнага гуляння „валосся". У чацвер перад запустамі на вечарынцы збіраліся толькі замужнія і жанатыя, быў пачастунак, песні, танцы і іншыя свавольствы.

Наогул сяляне ў Белявічах не належалі да надта бедных, дбалі яны пра свае, хоць і невялікія, гаспадаркі. Але захавалася тут памяць і пра „кмецця" — гэта значыць, самых бедных, беззямельных сялян, а таксама „маскалёў" — колішніх царскіх салдатаў, што адслужыўшы 25 год у арміі і вярнуўшыся ў роднае сяло, не атрымоўвалі належнай ім часці на бацькоўшчыне, а толькі спецыяльны маленькі надзел, „агарод" і жылі да канца сваіх дзён жабракамі. Іх дзеці станавіліся „кмецямі" або проста бяздомнымі парабкамі.

Белявічы — гэта сяло не толькі дбайнае, але і баявое. У міжваенныя гады многія тут удзельнічалі ў прагрэсіўным беларускім руху. Да Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі належалі **Мікалай, Юльян, Аляксандр і Уладзімір Дудзікі, Мікалай Трахімчык**. За рэвалюцыйную дзейнасць сядзелі ў санацыйных турмах **Мікалай і Юльян Дудзікі, Мікалай Трахімчык** і іншыя. І ўсё ж на 1 Мая ці гадавіну Вялікага Кастрычніка на вершалінах самых высокіх дрэў у Дубаве заўсёды палыхалі чырвоныя сцягі. У часе гітлераўскай акупацыі шмат хто ўтрымоўваў сувязь і дапамагаў савецкім партызанам, што разгортвалі актыўную дзейнасць у гэтых ваколіцах.

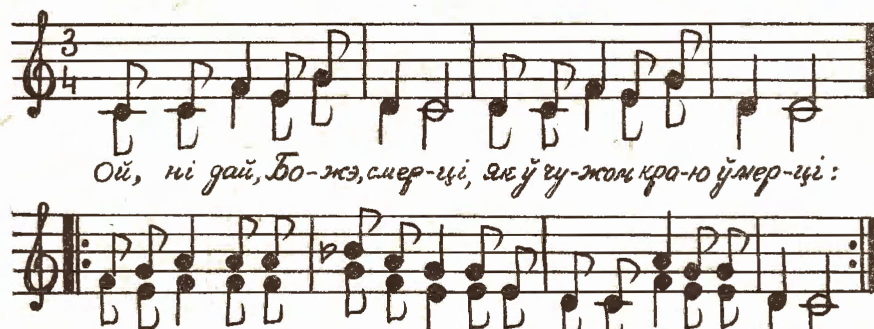
Адразу пасля вызвалення жыхары вёскі актыўна ўключыліся ў справу будаўніцтва асноў народнай улады і ўмацавання яе заваёў, працавалі на адказных пасадах, служылі ў міліцыі. Адсюль выйшла не мала высокакваліфікаваных спецыялістаў, напрыклад, **Госцік Кацярына** стала магістрам фармакалогіі, **Марцінчык Зоя** — дырэктарам адной з фабрык у Лодзі, **Госцік Васіль** — інжынерам, доўгі час ён працаваў на пракладцы Наваполацкага нафтаправода ў БССР, **Госцік Уладзімір** — афіцэрам міліцыі і г.д.

Хоць у Белявічах і прыбывае пенсіянераў, здаўшых гаспадаркі дзяржаве, але тут не відаць аблогаў, кожная лапінка зямлі старанна апрацавана і дае высокія ўраджаі. Найлепшым гаспадаром лічыцца **Уладзімір Тарасевіч** — дасканалы гадоўца, надзвычай працавіты і салідны чалавек, не ўступаюць яму і іншыя. Наогул народ тут дбайны і дружны. А іх сельскагаспадарчы гурток славіцца па ўсёй ваколіцы парадкам, гаспадарлівасцю. І не дзіва — Белявічы маюць даўнія і добрыя традыцыі.

Мікалай Гайдук

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

САЛДАЦКАЯ

Ой, ні дай Божэ, смерці, як ў чужом краю ўмерці:
ніхто ні прыйдзе ні одведае той солдацкое смерці,
ніхто ні прыйдзе ні одведае той солдацкое смерці.
Сів ворон прылітае, той смерціе огледае —
белэ лічэнько то й оберае, одно косці покідае,
белэ лічэнько то й оберае, одно косці покідае.

Ад Марыі Баравік, 1912 года нараджэння, і Марыі Чэрнякевіч, 1904 года нараджэння, вёска Гайдукоўшчына гм. Нарва, запісаў 19 мая 1978 г. Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

Імшар змяняецца

Прадпрыемства тарфяной прадукцыі ў Імшары, што недалёка ад Міхалова, здабывае торф, тарфяныя субстраты і лекавую баравіну ўжо 12 год. Торф — гэта асабліва вартаснае ўгнаенне пад агародніну і кветкі. Высушаны, раздроблены ў млынах, зашыты ў фоліевыя мяшкі, ён вандруе ў цяпліцы не толькі ў нашай краіне, але і ў розныя краіны свету. Варта дадаць, што прадукцыя з Імшара вельмі рэнтоўная і прыносіць значны прыбытак у дэвізах і залатоўках. Попыт на торф усё яшчэ вялікі. Цяпер здабываюць яго 8 тысяч тон у год, а з часам колькасць павялічыцца ўдвая. З думкай аб гэтым пачалі эксплуатаваць тарфянікі на аб'екце Рабіноўка.

Цяпер праводзяць мадэрнізацыю прадпрыемства. Неўзабаве будуць дастаўлены торфакапалкі заходнегерманскай прадукцыі. Ужо на тарфяніках выкарыстоўваюцца самыя сучасныя машыны для карчавання і капання равоў, а таксама тарфарэзы з Савецкага Саюза.

Новыя, перш за ўсё больш прадукцыйныя і больш надзейныя машыны і рознае сучаснае абсталяванне будуць падключаны і ў прадукцыйных цахах. Між іншым, аўтаматычныя пакавачкі з ФРГ. Больш будзе выраблянца чыстага торфу, узбагачанага мікра- і макраэлементамі і з ваўнянкай (корань расліны). Цяпер на экспарт высылаюцца таксама карэнні дрэў, якія поўна ў пакладах торфу. У нас раней іх палілі, а там яны зараз шырока выкарыстоўваюцца ў дэкарацыйных мэтах.

Пасля аднаўлення прадукцыйных цахоў удвая павялічыцца колькасць прадукцыі, будуць значна лепшыя ўмовы для працы, а механізацыя аблегчыць работу.

На імшараўскім прадпрыемстве да найлепшых работнікаў належаць: Васіль Кузьма, Тадэуш Бувай, Павел Каліноўскі, Яўгенія Грыка, д. Яна, Аляксандр Палецкі, Уладзімір Грыка і іншыя.

140 работнікаў імшараўскага прадпрыемства кожны год выконвае двухдзённы грамадскі чын пры прадукцыі. Самі рабочыя пабудавалі пачакальню ў Леўшах і некаторыя адрэзкі мясцовых дарог. Цяпер возьмуцца за пабудову спартыўных пляцовак для тэніса і сятоўкі, вакол іх пасадзяць дрэўцы і дэкаратыўныя кустарнікі, пабудуюць лавачкі. Прадпрыемства мае ўжо спартыўнае абсталяванне.

Кіраўніцтва прадпрыемства паклапацілася пра кватэры для сваіх работнікаў. У верасні гэтага года іх атрымае некалькі сем'яў механікаў і апаратараў. З гэтай мэтай адаптаваны быў школьны будынак у суседняй вёсцы Баршчэве. Ля яго пабудаваны яшчэ гаспадарчы будынак.

Для выгады рабочых былі адкрыты гандлёвы павільён побач адміністрацыйна-сацыяльнага будынка. Цяпер усе захацелі мець яшчэ кіёск з газетамі і часопісамі. Гэтая справа будзе рашацца супольна з дырэкцыяй беластоцкага прадпрыемства „Прэса-Кніжка Рух".

Я. Целушэцкі

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі:

Гурскі Ілья, На берагах Нявы, 1977, стар. 112, цана 7 зл. 60 гр.

У кнігу ўвайшлі апавяданні аб жыцці і дзейнасці правадыра Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і кіраўніка Краіны Саветаў У. І. Леніна.

Бас Ісідар, Літаратуразнаўчыя эцюды, 1977, стр. 244, цана 11 зл. 60 гр.

Удалыя па форме і не менш цікавыя па зместу нарысы аб жыцці і творчасці Я. Купалы, Я. Лучыны, С. Палуяна, Д. Бохана, М. Мысаўскага, Л. Мікульчыка, К. Касовіча, М. Анцава. Многа ў іх новых матэрыялаў, пачэрпнутых аўтарам з розных архіваў.

Ралько І. Д., Вершаскладанне, 1977, стар. 240, цана 28 зл.

Гэтая кніга спрабуе запоўніць белую пляму ў беларускім літаратуразнаўстве, займаецца справамі формы беларускага верша. У ёй знаходзім гісторыка-тэарэтычны агляд асобных прац і заўваг ад часоў Ф. Скарыны да нашых дзён, „Інструкцыю па складанню метрычных даведнікаў", „Метрычны даведнік да вершаў М. Багдановіча" і старанна апрацаваную бібліяграфію вершазнаўчых прац савецкіх і замежных вучоных.

Грамовіч Іван, Залатая бранзалетка, 1977, стар. 144, цана 3 зл. 40 гр.

Кніжка ірдзістага, але ў добрым гусце гумару пра нашых сучаснікаў.

Чабярук А. І., Лічэбнік у беларускіх гаворках, 1977, стар. 104, цана 14 зл.

Вельмі старанна апрацаваная манаграфія пра ўсю сістэму лічэбнікаў у сучасных беларускіх гаворках на абшары Савецкай Беларусі.

Бяшлягэ Уладзімір, Ляцім на Месяц, 1977, стар. 47, цана 1 зл. 60 гр.

Зборнічак займальных апавяданняў для дзяцей малодшага школьнага ўзросту. Пераклад з малдаўскай мовы С. Міхальчука.

Беларускі сувенір, 1977, цана 74 зл.

Каляровы элегантны альбом з фатаграмамі 138 прац беларускіх народных умельцаў, сярод іх вырабы з саломкі, тканіны, посуд і г.д. Арыгінальнейшае выданне!

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым заліччэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki", Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

SKALDOWIE

Заказвала Аліна Юзвюк з Пасечнік Малых.

ПЫТАННЕ: Бацька завяшчаннем запісаў усю гаспадарку сыну, а дачку ў завяшчанні абмінуў. Дачка пры жыцці бацькі выйшла замуж, атрымала пасаг і мае сваю гаспадарку. Ці можа яна патрабаваць часткі бацькаўшчыны?

АДКАЗ: Дзецям, якія ў завяшчанні не запісаны наследнікамі, належыцца, калі яны непаўналетнія або няздольныя да працы, дзве трэція ўдзелу, які ім прыпаў бы, калі б завяшчання не было і яны наследвалі на аснове закону. Калі яны паўналетнія і здольныя да працы, ім прыслугоўвае палавіна гэткага ўдзелу.

§ Кансультацыя ЮРЫСТА

Калі бацька пры жыцці падараваў гэткаму дзіцяці нейкую маёмасць, а гэткім падарункам з'яўляецца атрыманне пасагу, гэта дараванне залічаецца на належны яму ўдзел. У нашым прыкладзе, калі дачка здольная да працы, ёй прыпадала б палова належнага ўдзелу, які б яна атрымала, калі б завяшчання не было, г.зн. адна чацвертая частка ўсёй спадчыны. Аднак да вартасці спадчыны трэба было б далічыць вартасць пасагу і суму падзяліць на чатыры. Калі б доля аказалася меншай ад пасагу або роўнай, то дачцы нічога не належалася б. Калі б вартасць пасагу была меншай, чым гэтая доля, то дачка павінна атрымаць належную ёй розніцу. У ніякім выпадку яна не можа патрабаваць часткі гаспадаркі. Належыцца ёй грашовая сплата.

ВЕР-НЕ ВЕР

Прыснілася мне, што ў маёй кватэры паявілася мыш. Я яе хацеў прыціснуць дзвярыма і задушыць. Калі прыціснуў, пачуў, што яна смяецца голасам маёй жонкі, і я яе пакінуў жывой. Але невядома адкуль прыбег сабака і загрыз мыш.

Барыс

Дарагі Астроне! Перапрашаю за памылкі, але хачу напісаць свой сон. Быццам я ў сваёй хаце сплю, а на другім ложку спіць мая памершая суседка. Потым устала, выйшла са сваёй хаты і пайшла за калітку на вуліцу. На гэтым я прачнулася. Што абазначае гэты сон?

Галена з Белавежы

Барыс! Твой сон вельмі цікавы. Мыш заўсёды сведчыць аб тым, што ў чалавека ёсць нейкі скрыты вораг. Глядзі, ці гэта часам не твая жонка, бо калі ты прыціснуў мыш, то засмялася яна голасам тваёй жонкі. Ты пакінуў яе жывой, і гэта магло б прадвяшчаць тое, што твой скрыты вораг будзе святкаваць перамогу. Але невядома адкуль прыбег сабака і загрыз тую мыш, значыць, знойдзецца ў цябе нейкі верны прыяцель, на якога ты заўсёды можаш разлічваць, і дапаможа табе вызваліцца ад гэтага скрытага ворага. Бадай не была б гэтым ворагам твая жонка...

Галена з Белавежы! Сніць пакойніцу добра. Абазначае гэты сон здароўе і даўгавечча.

Астрон

Сардэчныя ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка, пішу я да цябе першы раз і не аб каханні, як большасць пішучых, ды і не аб сваіх справах, а пра суседзяў маіх, як гэта яны адносяцца да сваіх старых бацькоў. Тым больш мяне гэта справа трывожыць, што я асталася з малых год сіратой і ведаю, як цяжка быць без бацькоў. А калі выйшла замуж, мы жылі разам з цесцямі. Нам было добра, разам працавалі на гаспадарцы, разам выхоўвалі мае чацвёра дзяцей. Як шкада, што яны ўжо не жывуць. А вось у суседзяў жывуць маці і бацька, яны ўжо старэнькія. Аднаму і другому больш сямідзесяці. Колькі ж яны ўлажылі працы ў гэтую гаспадарку! Маладая гаспадыня ў поле пойдзе, а траіх малышоў цёшча пільнуе, ды і свіней, і курэй і ўсё іншае яшчэ дагляне. Яна і цяпер яшчэ вечна круціцца на панадворку, а і дзядуля таксама. Ну, вядома, не так ужо спраўна. І чуюцца лаянкі на іх ад сына і сыновай, ды яшчэ і ўнукі, гледзячы на сваіх бацькоў, у словах не перабіраюць. Жывуць яны ў асобным пакойчыку, але з кухні адной карыстаюцца. І часта галодныя бываюць. Не раз я чула, як сыновая дакарае, што да работы, дык іх няма, а да міскі дык яны скорыя. Час ад часу цішком праз плот я ім сёе-тое з яды падам. А калі зімою на грып абое захварэлі, у халодным пакоі ляжалі, пакуль дзедка, крыху ачуняўшы, змог дроў прынесці ды ў печы напаліць. А бабуля то аж у бальніцу трапіла. І там яе ніхто з сям'і не наведаў. Надрукуй, Сэрцайка, маё пісьмо. Можа гэтая „Ніва" і ім, маім суседзям, у рукі трапіць, хай пачытаюць пра сябе. А і іншыя, што падобна паступаюць, бо ж напэўна не адзіны гэта выпадак, мо задумаюцца над сваімі адносінамі да сваіх старых бацькоў.

Суседка

Так, сумная гэта справа і напэўна не выключная. Такое здараецца, на жаль, нярэдка. Дзеці дарослыя не шануюць сваіх бацькоў. Ад іх вымагаюць як найбольшай працы, нягледзячы, што ўжо сілы іх апускаюць і старасць гне да зямлі. А такі абяссілены чалавек сам патрабуе апекі, патрабуе ласкі і чуллівасці. І гэта за іх вялікі труд, які паклалі ў выхаванне сваіх дзяцей, ды і ўнукаў, павінны тыя ж дзеці і ўнукі ім запэўніць. Але, вядома, падрастаючыя ўнукі вучацца ад сваіх бацькоў і так, як яны, адносяцца да бабулі і дзядулі. Шкада толькі, што маладыя і здаровыя людзі не думаюць, што і яны будуць калісьці старымі і нядужымі, будуць таксама чакаць дапамогі ад сваіх дзяцей. Дарэмна аднак. Нашы дзеці адплацяць нам тым, чым мы бацькам сваім. Памятайма аб гэтым!

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

ЯК ЗВАРЫШ, ТАК і З'ЯСІ

ЕШЦЕ СЭЛЕРЫ!

САЛАТ З СЭЛЕРА

На 1 сэлер узяць два яблыкі, сок з аднаго лімона, некалькі пасечаных грэцкіх арэхаў, соль і цукар па смаку, лісткі салаты, 5 дэкаў галандскага сыра.

Абабраны сэлер сцерці на бурачанай тарцы, адразу паліўшы лімонным сокам. Абабраныя яблыкі нарэзаць тоненькімі слупкамі, вымяшаць з сэлерам і пасечанымі арэхамі, дадаць соль і цукар па смаку, палажыць на лісткі салаты, пасыпаць дробнымі костачкамі галандскага сыра.

ЯЕЧКІ З СЭЛЕРАМ

На 1 абабраны і звараны сэлер (толькі, каб не пераварыць!) узяць 5 яечак. соль, перац, 5 лыжак халоднага вывару з сэлера, крыху лімоннага соку, поўную лыжку масла ці маргарыну, зялёную пятрушку.

Сэлер, зварыўшы, асушыць, нарэзаць косткай і адразу спырснуць лімонным сокам. Яечкі выбіць у міску, дадаць вывар з сэлера, соль, перац, вымяшаць. На вялікай патэльні разагрэць масла, уліць яечкі, дадаць сэлер і, памешваючы, падсмажыць. Падаючы пасыпаць зялёнай пятрушкай.

ПУДЗІНГ З СЭЛЕРА

На 2 вялікія сэлеры (каля 40 дэкаў) трэба ўзяць 3 жаўткі, 1 цэлае яечка, паўшклянкі смятанкі, 1 цэлае яечка, зялёную пятрушку, масла і цёртую булку.

Абабраныя сэлеры зварыць у пасоленай вадзе, працерці праз сіта. Дадаць жаўткі, цэлае яечка, смятанку, соль і перац. Усё вымяшаць, а пасля палажыць у формачку, для пудзінгаў, змазаную маслам і пасыпаную цёртай булкай. Формачку закрыць і падвесіць у каструлі з гарачай вадой. Ад часу, калі вада закіпіць, варыць на невялікім агні гадзіну. Трэба памятаць, што формачку для пудзінгаў можна напаўняць толькі да 2/3 вышыні. Астудзіўшы крыху пудзінг, выняць яго на талерку. Падаваць з зялёнай салатай і вострым таматным соусам, а таксама рысам ці макаронам.

Гаспадыня

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

ЮЛІУС МАДЭР

СКАРБ „ЧОРНАГА ОРДЭНА"

КУДЫ ЎЦЯКЛО ЗОЛАТА

Сляды ўжо губляюцца. Але хоць за два дзесяцігоддзі злачынцам і ўдалося знішчыць многія доказы, поўнасцю замесці сляды немагчыма. Занадта ўжо вялізны схаваны нацысцкі скарб.

10 жніўня 1944 г. на нарадзе ў Страсбургу прадстаўнікі германскага манапалістычнага капіталу і нацысцкай верхавінкі прынялі рашэнні: надзейна схаваць нарабаваныя гітлераўскай Германіяй каштоўнасці; фінансаваць пасля вайны германскія манаполіі; працягваць на замаскіраваных прадпрыемствах выраб зброі; забяспечыць у пасляваенны перыяд грашыма нацысцкія падпольныя арганізацыі, уладкаваць уплывовых, але менш вядомых грамадскасці нацыстаў у якасці „экспертаў" і „спецыялістаў" у розныя канцэрны.

Цяпер, больш чым праз 20 гадоў, можна супаставіць сфармуляваныя вышэй мэты з заходнегерманскай рэчаіснасцю. Нават увесь бляск ультрасучасных аўтамабіляў і ганарыстая раскоша фешэнебельных віл і палацаў сённяшняй фінансавай алігархіі не даюць аб ёй поўнага ўяўлення. Аналіз, які ўскрывае сутнасць з'яў і іх узаемасувязь, прыводзіць да неаспрэчнага вываду: дзяржаўна-манапалістычная сістэма бонскай дзяржавы — наследніца гітлераўскага рэжыму. Рашэнні, што прыняты ў Страсбургу, далі свой небяспечны плён!

Ну, а калі бонская дзяржава стала наследніцай гітлераўскага рэйха, яна жадае атрымаць нарабаваныя нацыстамі каштоўнасці, што належаць ёй па завяшчанню, каб дапамагчы сілам карычневага мінулага!

У 1945 годзе, к канцу вайны, у руках нямногіх гітлераўцаў, якія мелі дачыненні да тайны, апынуліся казачныя багацці, нарабаваныя нацысцкімі разбойнікамі. Гэтыя незлічоныя багацці прайшлі праз цэлы канспірацыйны ланцуг немцаў і іншаземцаў, якія павінны былі забяспечыць транспарціроўку іх за граніцу ці надзейна схаваць.

Частка нацысцкіх багаццяў была змешчана ў сталёвыя камеры, металічныя касеты і сейфы, другая — закапана ў зямлю, схавана ў лясах, спушчана на дно невялікіх горных азёр. Валюта пераходзіла з рук у рукі, пералічвалася на бягучыя рахункі фіктыўных асоб. Але кола змоўшчыкаў — уладальнікаў гэтых каштоўнасцей — заставалася ўсё тым жа. Часам яны, праўда, гублялі дакладнае ўяўленне аб лёсе частак свайго багацця і месцазнаходжанні давераных асоб.

Так ці інакш, але завадатай эсэсаўскіх агентаў Хётль-Хаген, які знаходзіцца цяпер на службе Бона, выданнем кнігі „Аперацыя „Бернхард" у патрэбны момант даў сваім саўдзельнікам загад, які быў размножан на нямецкай, французскай, італьянскай, фінскай і англійскай мовах. Хётль выкарыстаў сваю кнігу для таго, каб у завуаліраванай форме запатрабаваць ад некаторых нядбайных саўдзельнікаў, якім у канцы вайны была даверана асабістая „апека" над той ці іншай часткай бандыцкіх скарбаў, вярнуць, нарэшце, нарабаваныя каштоўнасці ў бонскую казну і зрабіць справаздачу ў іх. Гэта было зроблена ў выглядзе папроку аднаму з былых фашысцкіх агентаў: маўляў, калі ён выйшаў з цяжкага становішча пасля вайны, „узнікае прававое пытанне", ці не павінен ён, „уласна кажучы, зрабіць справаздачу федэральнаму міністэрству фінансаў ці, скажам, наваствораной тым часам палітычнай сакрэтнай службе Федэральнай Рэспублікі Германіі (маецца на ўвазе „федэральная разведвальная служба" на чале з былым гітлераўскім генералам Геленам, які з'яўляецца цяпер таксама і начальнікам Хётля. — Ю.М.) Гутарка ж ідзе як-ніяк аб некалькіх сотнях тысяч фунтаў стэрлінгаў".

Намёк быў недвухсэнсоўны.

Праўда, тое, што нацыстам давялося занесці ў графу „страты", павінна было фігураваць у графе „прыход" у абодвух заходніх саюзнікаў — ЗША і Англіі, стаўшы іх трафеем. Існуе ж спецыяльна створаны ўрадамі ЗША, Вялікабрытаніі і Францыі яшчэ ў студзені 1946 г. міжсаюзніцкі орган па рэпарацыях і вяртанню захопленага золата. Гэта так званая трохбаковая камісія па вяртанню залатых грашовых знакаў. У Парыжскім пагадненні ад 14 студзеня 1946 г., другая частка якога прысвечана пытанню звароту захопленага золата яго законным уладальнікам, гаворыцца, у прыватнасці, што ўрады Злучаных Штатаў Амерыкі, Францыі і Вялікабрытаніі прымуць у адпаведна акупіраваных імі зонах Германіі ўсе неабходныя для таго меры.

Камісія гэта магла б кампетэнтна выказацца наконт таго, дзе ж знаходзяцца багацці, нарабаваныя нацыстамі ў многіх еўрапейскіх народаў. Хоць народы маюць права патрабаваць ад яе справаздачы, камісія да гэтага часу адмоўчваецца. Толькі ў 1946 г. прадстаўнікі французскага ўрада ў гэтай камісіі на пытанне аб месцазнаходжанні і колькасці захопленага гітлераўцамі золата адказалі, што ў акупіраванай Германіі, у Швейцарыі і Швецыі выяўлена, паводле прыблізнай ацэнкі, 277 тысяч кілаграмаў золата.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

АБ ЧАРОМХАЎСКІМ СПОРЦЕ

На апошняй чэрвеньскай сесіі гмінnай рады была разгледжана праграма развіцця турызму і спорту ў гадах 1978-1980. Як сцвярджаецца ў праграме, да гэтай пары развіццё фізкультуры на тэрыторыі Чаромхаўскай гміны ацэньваецца на „пасрэдна". Галоўную дзейнасць вядзе тут спартыўны клуб „Калеяж", які згуртоўвае 55 членаў. Арганізаваўся ён у гэтым годзе. Апрача таго, спорт разгортваецца ў двух гуртках ЛЗС, школьным спартыўным гуртку і ў сямі гуртках Лігі абароны краіны, у якіх дзейнічае 146 членаў.

Члены клуба „Калеяж" праводзяць навучанне ў трох дысцыплінах спорту: футболе, валейболе і баскетболе. Трэніроўка адбываецца пад кіраўніцтвам двух трэнераў і трох арбітраў (двух у футбольнай камандзе і адзін у настольным тэнісе). Аднак гэтая колькасць спартыўных кадраў не забяспечвае патрэб чаромхаўскіх спартсменаў. Таму ў праграме прадбачваецца падрыхтоўка большай колькасці інструктараў і грамадскіх арганізатараў спорту.

Гурткі ЛЗСу існуюць у дзвюх вёсках: Кузаве і вёсцы Чаромсе. Ёсць тут 45 членаў, якія займаюцца толькі футболам, таму дзейнасць іх не прынесла дагэтуль вялікіх эфектаў на спартыўнай ніве. Гмінная рада ЛЗС прадбачвае стварэнне да 1980 года новых гурткоў: у Вульцы Тэрахоўскай і Ставішчах, з адначасовым павелічэннем колькасці членаў у існуючых арганізацыях. Мяркуецца таксама ў кожным годзе правесці ў сярэднім падрыхтоўку 10 інструктараў і арганізатараў спорту, а таксама суддзяў. Спартыўны клуб „Калеяж" будзе развіваць сваю дзейнасць у галіне фізкультуры сярод работнікаў на прадпрыемствах. Асноўнай мэтай яго працы будзе распаўсюджванне і папулярызацыя масавых кампаній, такіх, як спорт у сям'і, спаборніцтва паміж чыгуначнымі прадпрыемствамі, алімпіяды рабочай моладзі, тыдзень фізкультуры і г.д.

Вышэй паказаныя мерапрыемствы клуб будзе рэалізаваць супольна з актывам чыгуначных прадпрыемстваў, маладзёжнымі і грамадска-палітычнымі арганізацыямі, існуючымі на тэрыторыі гміны. Адным з асноўных недахопаў развіцця чаромхаўскага спорту з'яўляецца недастача адпаведнай базы для трэніровак па лёгкай атлетыцы, футболу і валейболу. Гмінная праграма развіцця спорту і фізкультуры прадбачвае па меры магчымасці арганізаваць да 1980 г. спартыўна-турыстычную базу на 50 месц, басейн і спартыўную пляцоўку. Кошт пабудовы такога мерапрыемства ацэньваецца на суму 4 мільёнаў злотых. Чыгуначныя прадпрыемствы, у якіх рабочы калектыў перавышае 200 рабочых, павінны арганізаваць звенні ТККФ, гурткі ПТТК і ЛОК, а на прадпрыемствах з 500-асабовым калектывам стварыць фізкультурны завадскі савет з інструктарам. Апрацаваная праграма прадугледжвае ў асноўным усе фактары, патрэбныя для развіцця спорту, фізкультуры і турызму ў нашай гміне. Спадзяюся, што не абыдзецца і тут (як і ў кожнай праграме) без нейкіх няўдач. Аднак усе гэтыя цяжкасці зможа пераадолець дружны чыгуначны калектыў.

Ул. Сідарук

СВІНАФЕРМА Ў КРАСНЯНАХ

У вёсцы Красняны каля Саколкі будуецца найбольшая ў Беластоцкім ваяводстве свінаферма, якая належыць сельгасгуртку. За адзін раз тут будзе адкормлівацца 3600 кормнікаў і 600 матак. Па плану ў год будзе гадавацца 8 тысяч кормнікаў. Гадоўля будзе праходзіць у замкнутым цыкле, гэта значыць, што парасяты будуць свае.

Ферма будзе мець чатыры тучарні, тры будынкі для матак, сушыльню з мяшальняй кармоў. Цэлы аб'ект будзе пабудаваны ў 1980 годзе, будзе гэта самы сучасны гадаўляны комплекс у нашым раёне. **(г)**

НАРАКАЮЦЬ

Жыхары вёскі Вітава, Дубіцкай гміны, наракаюць на кляшчэлеўскі ГС за тое, што ў іх краме ў Вітаве рэдка бываюць піва, ліманад, фруктон, хаця прадаўшчыца кожны раз робіць заказ на іх і часта звоніць з мясцовага тэлефону, аднак часта надарэмна. У іншыя крамы напіткі гэтыя прывозяць рэгулярна, а сюды як папала. Гэта становішча абавязкова трэба змяніць.

П. Д.

БЕЗ НУМАРОЎ

Ёсць такія вёскі, дзе дамы (пераважна новыя) стаяць без нумароў. Гэта дрэнна, бо зрабіць нумар не вялікая працэдура. А нумар патрэбны, бо пісьмы, розныя дзяржаўныя паперы і пасылкі панумараваныя ў асноўным па адрасу дома і, калі бракуе нумара на сцяне дома, то хто б гэта не быў: пісьманосец, міліцыянер ці іншы незнаёмы чалавек, заўсёды траціць час, пакуль знойдзе адрасата.

Мікалай Панфілюк

Аўтар вершаў, якія змяшчаем ніжэй, родам з Беласточчыны. У міжваенны перыяд быў вымушаны эмігрыраваць ў Аргенціну ў пошуках працы і хлеба. Там далёка ад роднага краю сумаваў па ім страшэнна. Свае настроі і думкі запісваў у вершах. Цяпер аўтар пражывае ў горадзе Ташкенце. З'яўляецца пастаянным нашым чытачом.

СЕЛЯНІНАМ Я БЫЎ

Я і думаць не мог,
Што пайду за парог,
Буду далёка за морам бадзяцца.
Селянінам я быў,
Край свой шчэра любіў —
Цяжка было з ім расстацца.

Але ў краю сваім,
Я быў ўсюды чужым,
Бо перад панам я мусіў гнуцца.
Я ўцякаў ад бяды
І вось трапіў туды,
Дзе ліяны на сельве плятуцца.

Там народ гараваў
І жыццё праклінаў,
Усім цяжка было, трэба прызнацца.
Лепей ў родным краю
Аддаць сілу сваю
І на радзіме за волю змагацца.

БОЛЬ МАЙГО СЭРЦА

Хачу перадаць я вам думы свае
І боль майго сэрца па старане,
Дзе я радзіўся і дзе быў пастушком
І скуль на чужыну падаўся з мяшком.

Я думаў, што шчасце дзе-небудзь знайду
Калі ў Аргенціну за моры пайду.
І не спадзяваўся я там сумаваць,
Бо цяжка было мне ў краю гараваць.

Але ў маім сэрцы каханне цвіло
Да роднага краю, народа свайго,
Да вёскі радзімай, да ніў і лясоў.
Я кожну хвіліну вярнуцца гатоў

Да родных палеткаў, дзе жыта расце,
Дзе побач з валошкай бярозка цвіце.
Памру, на магіле у летні дзянёк
Любімыя краскі саўюць мне вянок.

Як светлыя зорачкі, думы мігцяць,
Імкнуцца далёка, за моры ляцяць.
Праз шыр акіянаў не маю сіл плыць,
На мілай старонцы хацеў бы я жыць.

МАЛАДЫМ

Гадуйцеся, расціце, дзеткі,
Вы нашай будучыні кветкі!
У школе знанне здабывайце,
Дарогу ў жыццё выбірайце.
Вас жджэ рамантыка кругом
І космас вам — як родны дом!
За ваша шчасце продкі дбалі
Што сёння помнікамі сталі,
Як Пушкін, Ленін і другія —
На векі помнікі жывыя!

Валошка

ПІСЬМО ДЗЯДЗЬКУ КВАСУ

Паважаны Дзядзька Квас! Знаёмы я з вамі як чытач „Нівы" ўжо даўно, як толькі вы пачалі змяшчаць на старонках „Нівы" свае вершы. Па праўдзе сказаць, лічыў я вас нармальным вершаклетам, нават і не таленавітым. Які ж „выразалі" вам у „Ніве" „Палоску", я па ёй перабягаў вачыма па колькі разоў і ацаніў вас, як чалавека з велькім дарам выказвання сваіх думак. А парушылі вы на „Палосцы" вельмі важную і патрэбную справу: творчасць паэтаў сучаснага вершаскладання, для нас, старэйшага пакалення, дзікую, абсурдальную. Шкада толькі, што некаторых гэтых паэтаў прабуеце гладзіць па галоўцы. Вялікі рускі паэт часоў рэвалюцыі С. Ясенін у хвіліну нервовага растрою меў адвагу напісаць: „Я не поэт.И без меня довольно дряни". Нашыя ж паэты патрапяць пісаць: „Я — Пушкін!" Дык гэта вялікае святакрадства. Гэта абраза памяці найбольшага паэта ўсіх часоў. Яго маленькі вершык „Анчар" цаннейшы за ўсю творчасць вышэй цытаванага паэта.

Паважаны Дзядзька Квас! У 31 нумары „Нівы" на сваёй „Палосцы" вы пішаце: „Найхутчэй я адзін з неадукаванага асяроддзя выказаў такія думкі". Вы адзін мелі адвагу кінуць вялікі камень у варткі ўжо нурт сучаснай паэзіі. Гэты камень, кінуты вамі, не затрымае гэтага нурту, але ў некаторай меры страсяне цэнным для нас Беларускім Парнасам, а гэта важна.

Вы не адзін! Вы маеце аднадумцаў у кіраўніцтве рэдакцыі, якая друкуе вашы выказванні. Вы маеце аднадумцаў у большасці чытачоў „Нівы". І вы на добрай дарозе.

Яшбуршчына, калі ўзнікненне гэтага напрамку ў паэзіі прыпісваць Я. Буршу, ёсць чымсьці, як абстракцыянізм у мастацтве. Для шырокіх мас яно праціўна. Так, як праціўны нам доўгія валасы і бароды ў юнакоў.

„Искусство, — гаварыў У. І. Ленін, — принадлежит народу. Оно должно уходить своими глубочайшими корнями в самую толщу широких трудящихся масс. Оно должно быть понятно этим массам и любимо ими".

Зычу вам, дарагі Дзядзька Квас, добрага здароўя і доўгага жыцця і творчай працы на славу народу. Вы мяне моцна падтрымалі на духу. Значыць, не адзін я не разумею гэтай сучаснай творчасці. Будзьце здаровы!

Дзед Кастусь.

НА ЭКСКУРСІІ

Лета — пара года, калі шматлікія прадпрыемствы і ўстановы арганізуюць для сваіх працаўнікоў экскурсіі. Не адстае ў гэтым і Белавежскі нацыянальны парк. Па ініцыятыве прафсаюзнай рады наладжана была ў ліпені тыднёвая экскурсія па паўднёвай частцы Польшчы. Прыняло ўдзел 32 асобы. Наведалі яны канцлагеры ў Майданку і Асвенціме, замак у Ланцуце, Пенінскі і Айцоўскі нацыянальныя паркі, Кракаў, капальню солі ў Вялічцы, манастыр на Яснай Гуры ў Чэнстахове.

Экскурсія, нягледзячы на капрызную пагоду ў той час, была надзвычай удалая. Сярод экскурсантаў панаваў добры настрой, нават у час дажджу, у момант лодачнага паходу Дунайцам.

Тэкст і фота **П. Байко**

Скончылася бяда— будзе свая вада

Спулдзельня сельскагаспадарчых гурткоў у Шудзялаве вядзе вялікую гадоўлю авечак у вёсцы Гураны. Тут пабудавалі два хлявы-аўчарнікі, у якіх гадуюць больш як 2 тысячы мерыносаў.

Некалькі гадоў таму назад гадоўцы авечак не мелі вады для іх. Ваду бралі з лугоў і рэчак і вазілі бочкавазамі. Зімой была яшчэ горшая бяда. Лугі замярзалі. Тады трэба было шукаць гаспадара, у калодзежы якога было многа вады, каб дазволіў браць яе. Ды вось бяда закончылася.

Ваяводскае прадпрыемства забеспячэння вёскі вадою выкапала каля аўчарнікаў глыбінны калодзеж. Цяпер вада на месцы.

Калі пабудавалі гэты калодзеж, можна было правесці ваду гаспадарам вёскі Гураны проста ў хату. Не зрабілі гэтага, бо ў вёсцы знайшлося мала ахвотных...

Гіль

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „УСЕ БАЧАЦЬ", „Ніва" № 30/1169 ад 23 ліпеня 1978 года.

Адказвае: URZĄD GMINY W DUBICZACH CERKIEWNYCH.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Wszyscy widzą" z 30/1169 numeru tygodnika „Niwa" z dnia 23 lipca 1978 roku dotyczącą niezdolnego do pracy Ob. Włodzimierza Rybaka ze wsi Tofiłowce informuję, iż wyżej wymieniony jest inwalidą II grupy i pozostaje na utrzymaniu rodziców, którzy otrzymują rentę za przekazane grunty w wysokości 1300 zł miesięcznie. Obwodowa Komisja Lekarska do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia orzekła, że inwalidztwo powstało po 16 roku życia i w związku z tym rodzicom nie przysługuje dodatek pieniężny w kwocie 500 zł na dziecko kalekie. Rozporządzenie MZiOS z dnia 29.01.1968 roku w sprawie pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych również głosi, że nie może być przyznany stały zasiłek pieniężny wówczas, jeżeli jeden z członków rodziny pobiera rentę lub emeryturę. Mimo tego Zarząd Gminny PKPS w Dubiczach Cerkiewnych każdego roku przyznaje zasiłek jednorazowy z funduszy PKPS lub zasiłek okresowy z budżetu gminy.

Nieprawdą jest, iż rodzice zgłaszali się do Urzędu Gminy z prośbą o umieszczenie swego syna w zakładzie zamkniętym. Na dowód tego może posłużyć odmowa rodziców. Jednocześnie informuję, iż w latach 1965 i 1966 inwalida przebywał na leczeniu w szpitalu w Choroszczy i właśnie na prośbę rodziców został wypisany, ponieważ nie wyrazili oni zgody na jego stały pobyt w tym zakładzie.

W chwili obecnej na wniosek Poradni Zdrowia Psychicznego w Hajnówce Ob. Rybak Włodzimierz został umieszczony w Szpitalu dla Psychicznie Chorych w Choroszczy.

Sekretarz Biura
Bazyl Laszkiewicz

Да заметкі „АБДЗЕРТЫ ЛОЗУНГ", „Ніва" 30/1169 ад 23 ліпеня 1978 года.

Адказвае: PKP STACJA KOLEI PAŃSTWOWYCH W HAJNÓWCE.

W odpowiedzi na notatkę prasową z 30/1169 numeru tygodnika „Niwa" uprzejmie informuję, że hasło wiszące na wiadukcie faktycznie było podniszczone i wobec tego zostało zdjęte w dniu 3 lipca 1978 roku.

Za powyższe spostrzeżenia składam podziękowanie.

Zawiadowca
Bazyli Laszuk

Да публікацыі „КНЫШЭВІЦКІ БАЛАГАН", „Ніва" № 29/1168 ад 16 ліпеня 1978 года.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W KRYNKACH.

Na przełomie maja i czerwca bieżącego roku wystąpiła duża podaż jaj i w związku z tym zabrakło skrzynek na skupowane jaja. Obecnie sytuacja na tym odcinku radykalnie się zmieniła i skup jaj prowadzony jest bez zakłóceń. Jak nas zapewnia Dyrekcja Zakładów Jajczarsko-Drobiarskich w Białymstoku, poprawie ulegnie również jakość skrzynek na jaja.

Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Krynkach jednocześnie informuje o tym, że poszukuje większego lokalu na sklep we wsi Knyszewicze i czyni starania o uruchomienie punktu skupu jaj przy sklepie w Babikach.

Wiceprezes d/s Obrotu Rolnego
Zygmunt Stankiewicz

Імпарттумар

ЛУНАТЫК

Учора я пазнаёміўся з лунатыкам. І ведаеце, дзе гэта адбылося? У лазні. Толькі я пачаў парыцца, як раптам побач пачуўся жаласны плач. Я павярнуўся і бачу: нейкая кволая асоба намыльвае сваю галаву і раз-пораз усхліпвае.

— Вам, напэўна, мыла ў вочы трапіла? — паспагадаў я.

— Ды не, даражэнькі. Мне вельмі цяжка ад думкі, што я мыюся ў апошні раз. Заўтра я ўжо буду ляжаць у моргу! Я павінен памерці!

З перапуду я ледзь не сеў у ражку.

— Памерці?

— На жаль, так!

— Вам пагражае інфаркт?

— Я загіну не ад інфаркта. Я разаб'юся!

— А чаму гэта вы павінны разбіцца?

— Я лунатык. Ноччу астральная сіла прымушае мяне лезці на дах, скакаць па трубах і жангліраваць над бяздоннем. У апошні час я адчуваю, як таямнічая сіла ўладарна цягне мяне на дах аднаго пяціпавярховага дома, і там, я, напэўна, загіну.

— А вы не лезце на дах пяціпавярховага дома, пашукайце больш нізкі.

— Э, што з вамі гаварыць. Вы, відаць, не ведаеце дзеяння астральнай сілы, ёй чалавек не можа супраціўляцца.

— Ну, тады не лезце па сцяне, падымайцеся па лесвіцы, праз столь, як гэта робяць трубачысты.

— У тым доме дзверы, што вядуць на гарышча, запіраюцца на замок.

— Чакайце, чакайце, — у трывозе сказаў я. — Дзе знаходзіцца той дом?

— Дык тут недалёка. За вуглом.

— Дык я ж там жыву!

— Магчыма. Значыць, заўтра каля вашага дома будзе ляжаць труп незнаёмага чалавека.

— Не кажыце так. Гэта жудасна. Ідзіце да доктара. Я ўпэўнены, што медыцына вам дапаможа.

— Не дапаможа! Я ўсяляк спрабаваў. Астральныя справы вышэй за чалавечае разуменне... Між іншым, маё жыццё ў вашых руках.

— Няўжо?

— Калі б, вы, пажадаўшы ўратаваць асуджаную душу, адамкнулі сёння вечарам дзверы на гарышча...

— А чаму ж і не?.. З задавальненнем, абы толькі...

Тут лунатык нечакана павесялеў.

— Мой выратавальнік, — урачыста гаварыў ён, — дазвольце вам пацерці спіну!

Вярнуўшыся з лазні, я неадкладна падняўся на гарышча, адамкнуў замок і ўставіў у замочную шчыліну запалку, каб нехта іншы ненарокам зноў не замкнуў дзверы.

Ноччу свяціў поўны месяц, але я не хваляваўся, бо бедны лунатык мог зараз, не рызыкуючы жыццём, падняцца на дах.

А раніцой мяне разбудзілі ўсхваляваныя галасы. Я выйшаў на лесвіцу і ўбачыў суседзяў і з імі міліцыянера.

— Скажыце, што тут адбылося? — нясмела пацікавіўся я.

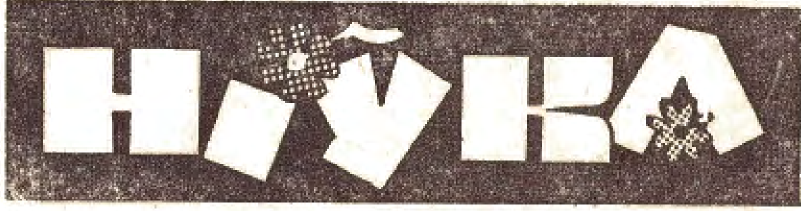
— Мінулай ноччу ўкрадзены нашы тэлевізійныя антэны. Шукаюць ідыёта, які наўмысна сапсаваў замок, каб злодзей мог трапіць на дах!

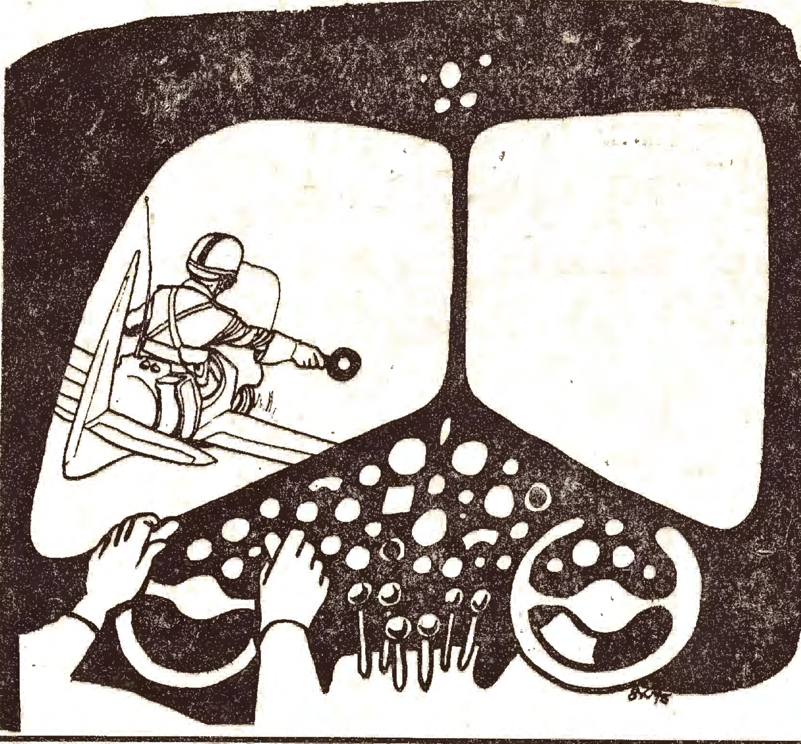
Астральныя справы, дзякуй богу, вышэй за чалавечае разуменне. Таго ідыёта не знайшлі...

А. Скайліс

...Хоць Смоўж вышыні і не любіў, але, узабраўшыся на лапух, цешыўся: „Якраз добра: і да зорак блізка, і да зямлі недалёка!"

ЗАГАВАРЫЎ

— Госпадзі, калі б мужчыны адвыклі ад гэтага п'янства...

— Гэта ты мне гаворыш? У мінулым тыдні я зрабіла дома такі скандал з-за таго, што муж напіўся! Тры дні ён са мною не гаварыў, а потым усё-такі не вытрымаў і загаварыў.

— І што ён сказаў?

— Ён спытаў, дзе штопар!

ГУМАР З БАРАДОЮ

— Чаму гэта, куме, не ходзіш у царкву? Як табе не сорамна?

— Ото ж мая жонка, як прыйдзе свята, заўсёды крычыць на мяне за гэта, таму я праз яе крык не магу пачуць, калі звоняць.

Трымайце вуха!

СУЧАСНЫ ВОРАН

Воран сала дзесь дастаў
Грам, напэўна, з дзвесце,
На асіне прымасціўся
І сабраўся есці.
Раптам выбегла з кустоў
Рыжая лісіца —
Захацелася і ёй
Салам пажывіцца.
Кажа ворану яна:
— Прад табой — аж млею!
А без голасу твайго —
Опера збяднее.
Заспявай жа, дарагі,
Я цябе ўмаляю.
Твой магутны барытон
Я люблю і знаю.
Воран сала палажыў,
Быццам на паліцу,
Моцна лапаю прыціснуў
І сказаў лісіцы:
— Бачу, бачу, што табе
Закарцела сала.
Хоціць з цябе і таго,
Што мой сыр украла.
І не думай, што ў адной
Цяпер розум хітры:
Хочаш, каб табе спяваў, —
Прынясі паўлітра!

Паўло Глазавы

ФАКТЫЧНА

— Мой жаніх усё цягне і цягне з афармленнем шлюбу.

— Ну і кінь ты яго, Маня. Калі ён так марудзіць са шлюбам, уяўляеш, як будзе цягнуць з разводам?!

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Э. Маркоўскай, Д. Мразоўскай, Б. Врублеўскай, Б. Бароўскай, М. Заячкоўскай і А. Банькоўскай з Бельска змяшчаем песню

ZŁOTE LATA

z repertuaru Barbary Dunin i Zbigniewa Kurtycza
słowa: Tadeusz Urgacz
muzyka: Andrzej Januszko

1. Ona: Chodzili za mną chłopcy.
On: A ja nie.
Ona: Lecz każdy był mi obcy.
On: A ja nie.
Ona: Chodzili za mną chłopcy.
On: Lecz ty zawsze wolałaś mnie.
On: Kusiły mnie dziewczęta.
Ona: A ja nie.
On: Nie każda była święta.
Ona: Kto to wie.
On: Już dziś ich nie pamiętam.
Ona: Ale za to pamiętasz mnie.
Razem: Złote lata...
Pełen szczęścia wydawał się
wtedy świat.
Złote lata...
jak powrócić do złota tych lat?
Ona: Dziś nasze życie szare.
On: Puste sny.
Ona: Na wietrze kruków parę
On: z zimna drży.
Razem: Lecz nagle gdzieś przez szparę
wpada promień w te szare dni.

2. On: Już nie ma tamtych chłopców.
Ona: Jesteś ty,
choć czasem trochę obcy,
trochę zły,
lecz kiedy się uśmiechniesz...
Razem: Słowik śpiewa i pachną bzy.
Ona: Już nie ma tamtych dziewcząt.
On: Jesteś ty.
A kiedy się uśmiechniesz,
pachną bzy,
a gdy mi spojrzysz w oczy...
Razem: Nawet w nocy ten promień lśni.
Razem: Złote lata...
Pełen szczęścia wydaje się
znowu świat.
Złote lata...
Jak pozostać wśród złota tych lat?
On: To życie nasze szare.
Ona: Puste sny.
On: Na wietrze kruków parę
Ona: z zimna drży.
Razem: A przecież gdzieś przez szparę
promień wpada w te nasze dni.

ВЕДАЕ МЕСЦА

— Не разумею, пане Аглаблёвіч, як вам удаецца кожны раз столькі рыбы налавіць. Пэўна месца ўловістае ведаеце?

— Месца цудоўнае, толькі заказваць наперад трэба, каб не прадалі ўсю да вяртання з рыбнай лоўлі.

З „Весніка Задрыпоніі"

ПРЭЧ БЕСКАНФЛІКТНАСЦЬ!

З мэтай барацьбы з нічьімі трэнеры футбольных дружын „Газуны" і „Шворан" Чыжык і Пыжык дамовіліся ў новым сезоне гуляць бескампрамісна і матч першага круга закончыць з лікам 3:0, а другі — з лікам 0:3.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Я хачу прадаць табе карову, Джо.

— Яна дае многа малака?

— Не магу табе сказаць, але гэта вельмі добрая старая жывёліна, і калі ў яе з'явіцца малако, яна са здавальненнем аддасць яго табе.

*

У Кларксана два тыдні гасцявала цёшча. Калі ёй прыйшоў час адпраўляцца на вакзал, ён клапатліва ўсадзіў яе ў таксі і сказаў шаферу:

— Маю надзею, што мая цёшча не спозніцца на цягнік.

— Не хвалюйцеся, — кінуў шафёр, — адвязу вашу цёшчу, як сваю ўласную.

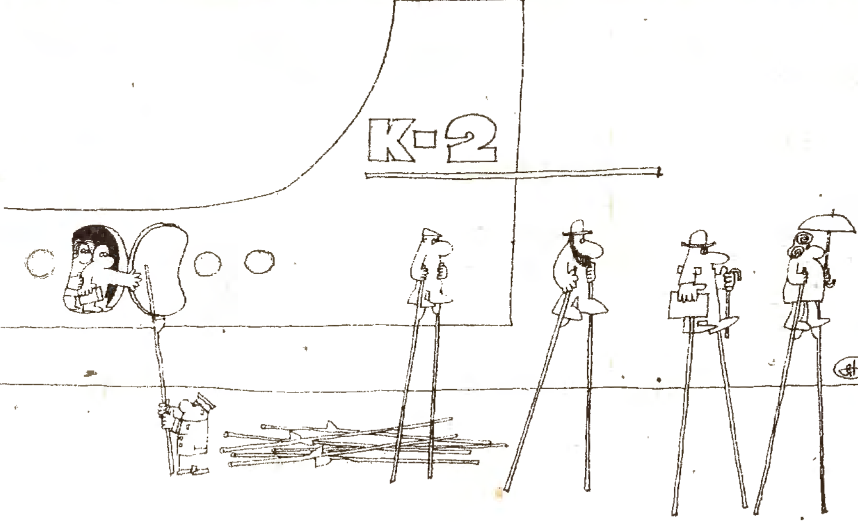
*

— Гэта праўда, што вас учора аграбілі?

— На жаль, так. Узялі гадзіннік і партмане.

— А мне здавалася, вы гаварылі, што заўсёды носіце з сабою пісталет.

— Гэта праўда, але, на шчасце, яны яго не знайшлі.

ЗАСЯДЗЕЎСЯ

Мікалай Жукоўскі, „бацька рускай авіяцыі", быў вельмі рассеяным чалавекам. Аднойчы, прагаварыўшы ўвесь вечар з моладдзю ва ўласнай гасцінай, гаспадар раптам устаў, пачаў шукаць свой капялюш і паспешліва развітвацца, мармычучы:

— Аднак я заседзеўся ў вас, панове, пара дамоў.

„АШУКАЛІ"

У гарадах заходнеафрыканскіх краін ахвярамі дарожна-транспартных выпадкаў найчасцей становяцца вадзіцелі мапедаў і веласіпедысты. А ўсё таму, што яны зусім безабаронны: кузава ў іх няма, колаў усяго два, а ездзіць пад трапічным сонцам яны любяць з вецярком. Вось улады многіх афрыканскіх краін, узяўшы прыклад з еўрапейцаў, і ўхвалілі законы, якія забараняюць ездзіць на мапедах і роварах без ахоўных шлемаў.

Але... як толькі з'явіўся закон, тут жа знайшліся „хітруны", якія хацелі абысці яго. І хуткія на выдумку дзеячы запрацавалі спярша саматужна, а потым і арцельна. Бізнес ёсць бізнес: неўзабаве побач з моцнымі, добрымі, але дарагімі і не ўсім даступнымі металічнымі шлемамі, з'явіліся лёгкія і танныя — з калебасаў... Зрабіць такі шлём вельмі проста: высушы падыходзячы па форме і памерах гарбуз, памалюй яго яркай фарбай (можна і з палоскамі, і ў крапінку), прымацуй раменьчык — і ўсё ў парадку. Вонкава, ды яшчэ калі ехаць з вялікай хуткасцю, яго амаль немагчыма адрозніць ад сапраўднага. На жаль, асноўныя адрозненні выяўляюцца пасля моцнага ўдару...

Між намі

Снеданне з'еш сам, абедам падзяліся з сябрам, вячэру аддай... суседу, што грукае над табой.